

Nr 1

Memorial med överlämnande av fullmäktiges i riksbanken till bankoutskottet avgivna berättelse.

Bankoutskottet, som vid sitt första sammanträde denna dag emottagit den av fullmäktige i riksbanken, jämlikt föreskrift i 37 § lagen för Sveriges riksbank, till utskottet avgivna berättelsen om bankens tillstånd, rörelse och förvaltning under år 1965, får härmed enligt gällande instruktion till riksdagen överlämna samma berättelse.

Stockholm den 13 januari 1966

På bankoutskottets vägnar:

NILS STAHLÉ

Närvarande:

från första kammaren: herrar Ståhle, Hilding, Gustaf Henry Hansson, Åke Larsson, Palm, Åkerlund och Wikberg;

från andra kammaren: herrar Berglund, Börjesson i Glömminge, Ekström i Iggesund, Ringaby och Gustavsson i Ängelholm.

Till Riksdagens Bankoutskott

Jämlikt föreskrift i 37 § lagen för Sveriges Riksbank får fullmäktige i riksbanken härmed till bankoutskottet avgiva berättelse angående riksbankens tillstånd, rörelse och förvaltning under år 1965. Valutastyrelsens berättelse samt en redogörelse för riksbankens jubileumsfonds finansiella ställning vid utgången av 1965 bifogas.

Kreditpolitiken

Liksom under föregående år karakteriserades den svenska ekonomin under 1965 av en intensiv högkonjunktur. Möjligheterna till stigande produktion var dock av kapacitetsskäl betydligt mer begränsade än under de närmast föregående åren.

Efter avmattningen 1962 steg den ekonomiska aktiviteten i landet snabbt mot en fullt utbildad högkonjunktur. En kraftig efterfrågan på varor och tjänster i förening med gynnsamma produktionsbetingelser ledde till en uppgång i totalproduktionen under 1964 med hela 7 %, den största ökning som registrerats under efterkrigstiden. Produktionsökningen bars upp av en likaledes rekordhög stegring i den privata konsumtionen med 5 1/2 %, en ökning i lagerinvesteringarna motsvarande 1 1/2 % av bruttonationalprodukten och av en exportökning på 11 1/2 %, vars bidrag till bruttonationalprodukten dock i stort sett balanserades av en importökning på 10 %. Samtidigt steg den offentliga konsumtionen och bruttoinvesteringarna med 5 resp. 6 %.

Den kraftiga tillväxten i produktionen under 1964 innebar, att tillgången på arbetskraft och maskinell utrustning blev allt hårdare utnyttjad, vilket försämrade förutsättningarna för en fortsatt snabb expansion. För 1965 beräknas bruttonationalprodukten ha ökat med endast 3 1/2 %, trots bestående hög efterfrågan. Den privata konsumtionen mätt i löpande priser ökade mer 1965 än 1964, men volymmässigt avtog konsumtionsökningen och stannade vid 4 %; prisstegringen var, delvis på grund av omsättningsskattehöjningen, större under 1965 än under föregående år. För lagerinvesteringarna redovisades en avtagande tillväxt. Ökningen torde ha motsvarat ungefär 3/4 % av bruttonationalprodukten. De fasta investeringarna steg däremot i nästan samma takt som under 1964 och den offentliga konsumtionen till och med i något snabbare takt. Den starka uppgången i exporten under 1964 mattades avsevärt under 1965. Härtill bidrog i första hand den svagare efterfrågeutvecklingen i Västeuropa och de försämrade avsättningsmöjligheterna för skogsprodukter men sannolikt också den starka inhemska efterfrågan, som i viss utsträckning kan ha trängt undan den utländska. Ökningen i exporten uppgick till ungefär 5 %. Importen fortsatte däremot att stiga i oförändrad eller till och med något högre takt under inflytande av det kraftiga efterfrågetryck som ännu förelåg. Denna utveckling i

utrikeshandeln i förening med någon försämring av övriga löpande betalningar ledde till ett underskott på ca 1 400 mkr i bytesbalansen, som varit i stort sett balanserad de närmast föregående fyra åren.

Under konjunkturuppsvinget 1963 och 1964 vidtog riksbanken en följd av åtgärder i stabiliserande syfte. Diskontot uppjusterades sålunda i flera etapper. Från en nivå av $3\frac{1}{2}\%$ under den föregående konjunkturavmattningen höjdes det i juni 1963 till 4% , i januari 1964 till $4\frac{1}{2}\%$ och i november samma år till 5% . För kreditinstitutens upplåning i riksbanken återinfördes i februari 1964 den s. k. straffröntan, som senare skärptes. Flera statslån emitterades för att minska likviditeten i och utanför banksystemet. Emissionerna genomfördes i allmänhet i anslutning till diskontohöjningarna till successivt höjda räntesatser med återverkan på räntebildningen i övrigt.

Under våren 1965 visade sig ytterligare åtgärder i dämpande riktning påkallade. Med giltighet från och med den 9 april höjde riksbanken diskontot med $\frac{1}{2}\%$ till $5\frac{1}{2}\%$. Detta skedde mot bakgrunden av det starka efterfrågetrycket och det höga kapacitetsutnyttjandet. Utbudet på långfristigt bundna krediter hade vidare avtagit och svårigheter uppstått att på marknaden placera obligationer till de sedan i november 1964 tillämpade emissionsvilkoren. Det ansågs i det då rådande läget vara av vikt både att allmänt dämpa kreditexpansionen och att vidmakthålla utbudet på långfristiga krediter med sikte på att bl. a. det uppställda programmet för bostadsbyggandet skulle kunna realiseras. Emissioner av bostadsobligationer följde omedelbart efter diskontohöjningen.

Samtidigt med diskontohöjningen uppjusterades straffröntan för affärsbankernas lån i riksbanken till 11% . För banker, som uppfyllde den av riksbanken rekommenderade likviditetskvoten, uttogs straffrönta endast på belopp överstigande hälften av respektive banks fonder, men för banker, som inte uppfyllde likviditetskraven, på belopp överstigande en fjärdedel av fonderna. De rekommenderade likviditetskvoterna utgjorde för större banker 30% och för mindre 25% . Bankernas skuld till riksbanken var under 1965 så gott som genomgående större än under 1964, och fler banker än tidigare underskred de rekommenderade kvoterna. Straffröntan drabbade därför i högre grad än under 1964 både banker som uppfyllde och banker som inte uppfyllde kvoterna.

I anslutning till diskontohöjningen höjde bankerna i samråd med riksbanken sina rörliga utlåningsräntor med $\frac{1}{2}\%$, ett beslut som åtföljdes av en uppjustering även av inlåningsräntorna med $\frac{1}{2}\%$. Därmed kom den högsta inlåningsräntan att utgöra $6\frac{1}{4}\%$. Emissionsräntorna för långfristiga obligationslån steg med $\frac{1}{4}\%$, vilket blev bestämmande för uppgången i övriga fasta räntor. De obligationslån för primärbelåning av bostadsfastigheter, som följde efter diskontohöjningen, erhöll en ränta av $6\frac{1}{4}\%$ och lån för sekundärfinansiering $6\frac{1}{2}\%$. Den senare räntan tillämpades även för kommuners och industriföretags emissioner.

Senare under året introducerade de bostadsbelånande hypoteksinstituten ett s. k. enhetslån för finansiering av bostadsbyggande. Lånet utformades så, att den tidigare uppdelningen på ett primärlån utan amortering och ett sekundär-

lån med amortering upphävdes. Lånet täckte ensamt finansieringen från botten upp till den nivå, där det statliga lånet möter. Det emitterades till samma ränta som det tidigare primärlånet och hade formen av ett amorteringslån med annuiteten beräknad efter en 60-årig amorteringsplan.

Den livliga emissionsverksamheten efter de båda diskontohöjningarna under 1964 hade resulterat i ett rekordartat högt emissionsbelopp nämnda år — för nytecknade långfristiga obligationer och förlagsbevis 5 200 mkr. Den något lugnare emissionstakten under 1965 gav nyteckningar till ett belopp av 3 900 mkr, sålunda ett ej obetydligt mindre belopp än under 1964 men likväl högre än under något tidigare år. För andra låntagare än staten uppgick nyemissionerna under 1964 till 4 450 mkr och under 1965 till 3 450 mkr. Reverslånegivningen från kapitalmarknadsinstituterna ökade, likaså utlåningen från affärsbankerna, och totalt var kreditgivningen större 1965 än 1964.

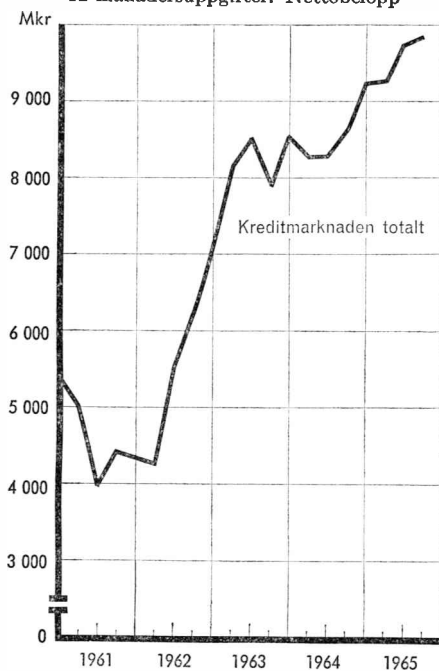
Det kraftiga underskottet i bytesbalansen under 1965 åtföljdes, såsom närmare belyses i det följande, inte av någon motsvarande nettoutströmning av utländska valutor. Riksbankens och affärsbankernas sammanlagda valutareserv, som under 1964 ökat med i runt tal 1 000 mkr till 5 505 mkr, uppgick vid slutet av 1965 till ca 5 600 mkr. De statistiskt redovisade kapitaltransaktionerna resulterade visserligen i ett ökat kapitalinflöde, men detta motsvarade dock endast omkring en tredjedel av underskottet i bytesbalansen. Restposten i betalningsbalansen blev för den skull även 1965 betydande.

Det kraftiga valutainflödet under 1964 i förening med en allt stramare penningpolitik fick på den svenska valutamarknaden som resultat, att kursläget för de utländska valutorna under större delen av året var relativt lågt. Den följande utvecklingen med försämrad bytesbalans och minskning av valutainströmningen medförde däremot, att kronan under 1965 försvagades gentemot de utländska valutorna. Växelkurserna kom sålunda att under huvuddelen av 1965 ligga högre än under 1964.

Utvecklingen på den internationella valutamarknaden var under 1965 trots vissa störningar lugnare än under 1964. De korta krediter om 3 000 miljoner dollar, som ett antal centralbanker samt Export-Import Bank och Internationella regleringsbanken beviljade den brittiska centralbanken i november 1964 och sedan förlängde, avvecklades i maj 1965. I samband därmed företog Storbritannien en dragning på Internationella valutafonden om 1 400 miljoner dollar i olika valutor, bl. a. även svenska kronor. Nya stödåtgärder vidtogs under hösten 1965. I stort sett samma centralbanker, som 1964 beviljade Bank of England ovan nämnda kredit, träffade i september 1965 ett nytt avtal med Bank of England om kortfristiga krediter att utnyttjas vid behov. Riksbanken deltog i detta liksom i de tidigare stödarrangemangen.

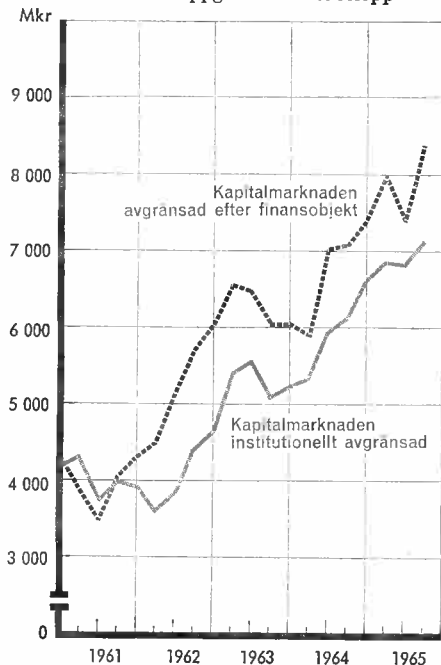
Som ett resultat av den sedvanliga femårsöversynen av kvoterna i Internationella valutafonden framlade fondens direktion i början av 1965 ett förslag om dels en höjning av samtliga medlemsländers kvoter, dels individuella ökning av vissa länders kvoter, däribland den svenska. För de senare länderna föreslogs motsvarande höjningar av deras andelar i Världsbanken. Förslagen har vad angår

Diagram A. Kreditmarknaden
12-månadersuppgifter. Nettobelopp

Anm. Jfr tabell 1, summakolumnens totalbelopp.

Diagram B. Kapitalmarknaden
12-månadersuppgifter. Nettobelopp

Anm. Jfr tabell 1, summakolumnens två sista rader.

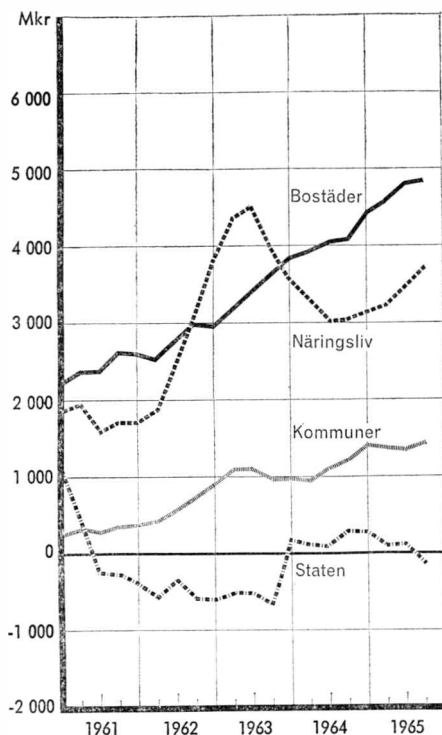
Sverige förelagts riksdagen i proposition nr 122 år 1965, vilken sedermera bifallits.

Diskussionen om den internationella likviditeten har fortgått under året. Den har till väsentlig del varit knuten till den rapport avseende möjligheterna att skapa reservtillgångar, vilken utarbetats av en studiegrupp, tillsatt av representanter för de tio industriländer, som deltagar i det s. k. GAB-avtalet (General Arrangements to Borrow) med Internationella valutafonden. Vid möte med ifrågavarande länders finansministrar och centralbankschefer i anslutning till valutafondens årsmöte i september 1965 uppdrogs åt ställföreträdarna för ministerrarna och centralbankscheferna att utreda förutsättningarna för en överenskommelse i syfte att förbättra det internationella betalningssystemet.

Kreditmarknaden

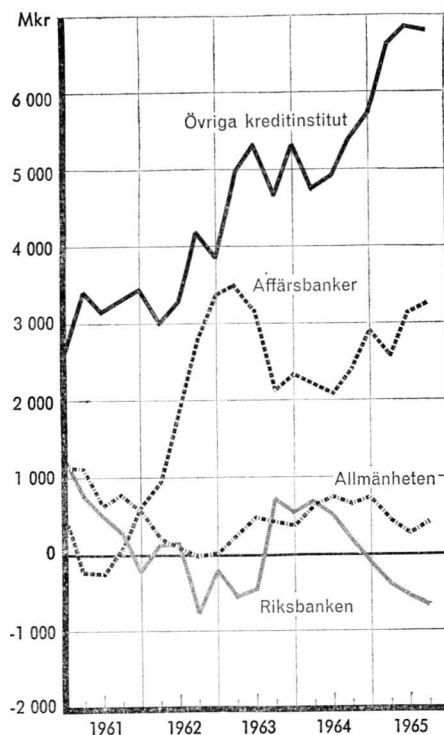
Kreditförmedlingen var under 1965 av större omfattning än under 1964. Efter en mycket kraftig tillväxt från och med våren 1962 till och med sommaren 1963 stabiliserades kreditströmmen till en tid på den uppnådda höga nivån. Under senare delen av 1964 började den att växa på nytt och fortsatte sedan att växa under loppet av 1965 (diagram A). Dessa utvecklingstendenser för den totala upp-

Diagram C. Upplåningen på kreditmarknaden

Fördelning på låntagare
12-månadersuppgifter. Nettobelopp

Anm. Jfr tabell 1, totalraden.

Diagram D. Utlåningen på kreditmarknaden

Fördelning på långgivare
12-månadersuppgifter. Nettobelopp

Anm. Jfr tabell 1, summakolumnen.

låningen på kreditmarknaden återspeglar framför allt förändringarna i näringslivets upplåning.¹ Upplåningen för denna sektor expanderade kraftigt fram till och med sommaren 1963 och avtog därefter för att från och med hösten 1964 åter tilltaga (diagram C). Utan avbrott har däremot krediterna för bostadsbyggandets finansiering vuxit, ehuru med en viss variation i tillväxttakten. För kommunerna har upplåningen efter den kraftiga ökningen 1962 utvecklats något ojämnare men den har likväl haft en stigande trend. Tendensen för statens del var under det senaste året den motsatta; nettoupplåningen under 1963 och 1964 förbyttes under 1965 i nedbetalning av skulder.

¹ Med olika sektors upplåning och utlåning avses kreditströmmar. Det är således ej fråga om utestående skulder och fordringar utan om förändringar av dessa.

För kreditströmmarna redovisas genomgående nettouppgifter, men även bruttouppgifter lämnas så långt sådana föreligger. Nettouppgifterna har vad gäller kapitalanskaffningen genom emissioner av obligationer, förlagsbevis och aktier beräknats som differenser mellan nya emissioner och återbetalningar. Nettobeloppen för reverslån och övriga s. k. direkta lån har i en del fall beräknats efter samma princip men i allmänhet som förändringar av nominella eller bokförda ställningsuppgifter. När bokförda ställningsuppgifter legat till grund för beräkningarna, har den korrigerings, som ned- och uppskrivningarna motiverar, inte alltid kunnat genomföras.

På utbudssidan svarade kapitalmarknadsinstitutet för en betydande sammanlagd ökning av placeringarna under 1965 (diagram D). Placeringsbehovet växte inte enbart för allmänna pensionsfonden utan också för de övriga instituten, framför allt för sparbanker och försäkringsbolag. Ökningen av institutets placeringar gällde i allt väsentligt reverslånen; deras förvärv av obligationer var sannolikt lägre under 1965 än 1964. Allmänhetens värdepappersförvärv torde totalt ej ha förändrats i nämnvärd utsträckning, men en förskjutning från obligationer till aktier ägde rum. Affärsbankerna å sin sida torde ha ökat både sina obligationsförvärv och sin direkta utlåning, under det att deras kassalikviditet i betydelsen nettofordringar hos riksbanken kraftigt försämrades.

Staten

Utvecklingen hos olika låntagargrupper

Statens budget var under åren 1963 och 1964 i det närmaste totalbalanserad. Underskotten var begränsade till ett par hundra miljoner kronor. Under 1965 förstärktes budgeten och ett inkomstöverskott om 245 mkr uppkom. Den statliga utgiftsexpansionen fortgick emellertid. Såväl investerings- som konsumtionsutgifterna ökade sålunda liksom också inkomstöverföringarna, men genom framför allt skatteunderlagets tillväxt och höjningen av den allmänna varuskatten växte statsinkomsterna ännu snabbare med inkomstöverskott som resultat.

Den åtstramande effekten av det statliga budgetutfallet förstärktes av den förda statskuldpolitiken. Långfristig upplåning, syftande till avlyft av tidigare upptagna, huvudsakligen kortfristiga lån, företogs sålunda, ehuru i mindre utsträckning än under 1964 (diagram E och F). Ett nytt långt lån emitterades och ett premielån konverterades. Dessutom inflöt betalningar på det i december 1964 emitterade långfristiga statslånet. Å andra sidan återbetalades ett under 1950 utgivet lån. Totalt innebar statens transaktioner i långfristiga obligationer en nettoupplåning av 374 mkr under 1965 att jämföras med 587 mkr under 1964.

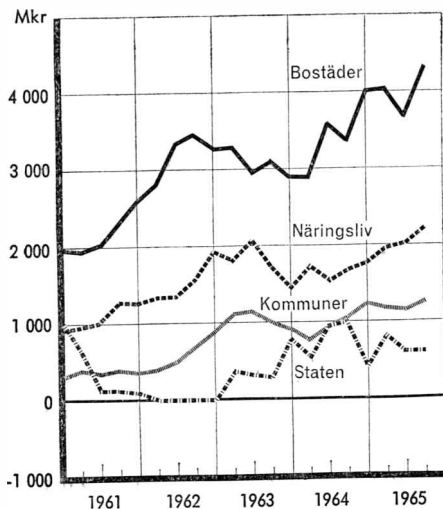
Några kortfristiga statslån emitterades inte under 1965. Däremot återbetalades två under 1963 emitterade lån på tillsammans 663 mkr. Transaktionerna i skattkamarväxlar och dagslån resulterade i en sammanlagd ökning av det utestående beloppet med 39 mkr. Totalt minskades de kortfristiga skulderna med ca 650 mkr under 1965 att jämföras med en minskning på 364 mkr under 1964. En omstrukturering av den utelöpande statskulden mot längre löptid ägde således rum även under 1965.

Kommunerna

Kommunernas inkomster har under senare år i allt mindre utsträckning täckt utgifterna, och upplåningen har ökat (diagram C). Kommunernas långfristiga *bruttoupplåning* har sedan 1960-talets första år i det närmaste tredubblats. Under 1960 och 1961 utgjorde den ca 700 mkr per år och under 1962 och 1963 1 300 à 1 400 mkr per år. Under 1964 uppgick den till inemot 1 900 mkr och kan för 1965 beräknas ha uppgått till ungefär samma belopp. Amorteringarna på utestå-

Diagram E. *Upplåningen på kapitalmarknaden*

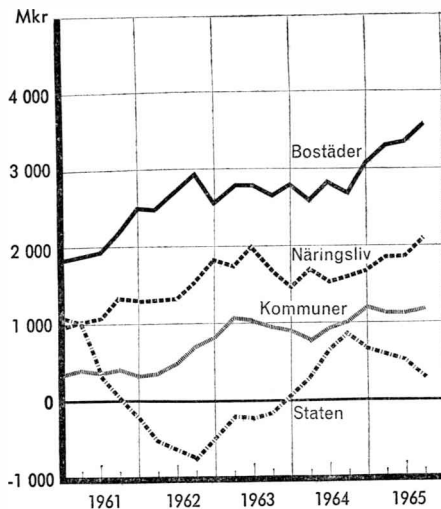
Avgränsning efter finansobjekt
Fördelning på låntagare
12-månadersuppgifter. Nettobelopp

Anm. Jfr tabell 1, näst sista raden.

Diagram F. *Upplåningen på kapitalmarknaden*

Institutionell avgränsning
Fördelning på låntagare
12-månadersuppgifter. Nettobelopp

Anm. Jfr tabell 1, sista raden.

ende långfristiga lån steg betydligt svagare p. g. a. den lägre upplåningen under gången tid, och den långfristiga *nettopp*upplåningen, som under 1960 och 1961 utgjorde 400 mkr, uppgick under 1962 och 1963 till omkring 1 000 mkr och under 1964 till omkring 1 400 mkr. För 1965 beräknas den också ha uppgått till omkring 1 400 mkr. Härutöver har kommunerna företagit viss kortfristig upplåning, vars netto först under de båda senaste åren varit mera betydande. Under 1964 uppgick detta till 130 mkr och det torde under 1965 ha uppgått till ett något större belopp. Kommunernas totala nettoppupplåning skulle således under de båda senaste åren ha uppgått till 1 500 à 1 600 mkr.

Under 1964 placerade kommunerna ca 1 400 mkr av sin upplåning på den organiserade marknaden, sådan denna avgränsats i tabell 1, och ej fullt 200 mkr utanför denna marknad. Fördelningen torde ha varit ungefär densamma under 1965. Detta utnyttjande av den icke organiserade marknaden var större under 1964 och 1965 än under de närmast föregående åren, till vilket det strama läget på kreditmarknaden bidrog.

Större total upplåning än någonsin tidigare, ökad upplåning på den icke organiserade kreditmarknaden och ett ökat inslag av tillfällig upplåning, främst i affärsbankerna, har således kännetecknat kommunernas upplåning under de båda senaste åren. Den sammanlagda kapitalanskaffningen genom emissioner av obligationer och genom reverslån i kapitalmarknadsinstitutet har fortsatt att öka. Under 1964 gällde ökningen framför allt obligationsemissionerna och under 1965 reverslånen.

Tabell 1 A. Kreditmarknaden 1964

Nettobelopp för 12-månadersperioden t. o. m. september 1964. Mkr

Långgivare och finansobjekt	Låntagare				Summa
	Staten	Kommuner	Bostäder	Näringsliv	
1. Riksbanken	94	10	33	28	165
2. Skattkamarväxlar och korttidslån ..	141	—	—	—	141
3. Obligationer	— 47	10	33	25	21
4. Direkta lån	—	—	—	3	3
5. Affärsbanker	— 576	210	1 339	1 443	2 416
6. Skattkamarväxlar och korttidslån ..	— 242	—	—	—	— 242
7. Obligationer	— 348	50	638	— 22	318
8. Aktier	—	—	—	19	19
9. Direkta lån	14	160	701	1 446	2 321
10. Andra banker	— 43	329	1 539	362	2 187
11. Skattkamarväxlar och korttidslån ..	— 1	—	—	—	— 1
*12. Obligationer	— 6	92	87	— 16	157
*13. Reverslån m. m.	— 36	237	1 452	378	2 031
14. Enskilda försäkringsinrättningar ...	137	217	282	375	1 011
15. Skattkamarväxlar	— 3	—	—	—	— 3
*16. Obligationer och förlagsbevis	140	41	207	144	532
*17. Aktier	—	—	—	65	65
*18. Reverslån m. m.	—	176	75	166	417
19. Offentliga försäkringsinrättningar ..	449	404	822	530	2 205
*20. Obligationer och förlagsbevis	449	199	790	434	1 872
*21. Reverslån m. m.	—	205	32	96	333
22. Allmänheten (restpost)	247	44	25	343	659
23. Skattkamarväxlar och korttidslån ..	— 94	—	—	—	— 94
*24. Obligationer och förlagsbevis	319	44	15	12	390
*25. Aktier	—	—	10	331	341
26. Diverse	22	—	—	—	22
27. Kreditmarknaden totalt	308	1 214	4 040	3 081	8 643
28. Skattkamarväxlar och korttidslån ..	— 199	—	—	—	— 199
29. Kortfristiga obligationer	— 519	—	—	— 60	— 579
30. Långfristiga obligationer och förlagsbevis	1 026	436	1 770	637	3 869
31. Aktier	—	—	10	415	425
32. Affärsbankernas och riksbankens direkta lån (4 + 9)	14	160	701	1 449	2 324
33. Kapitalmarknadsinstitutens reverslån m. m. (13 + 18 + 21)	— 36	618	1 559	640	2 781
34. Diverse (26)	22	—	—	—	22
35. Kapitalmarknaden, avgränsad efter finansobjekt (30 + 31 + 33)	990	1 054	3 339	1 692	7 075
36. Kapitalmarknaden med institutionell avgränsning (med * markerade poster)	866	994	2 668	1 610	6 138

Anm. »Kreditmarknaden» omfattar i denna tabell statens, kommunernas, bostadssektorns och näringslivets totala upplåning i banker och försäkringsinrättningar samt deras kapitalanskaffning utanför bankerna och försäkringsinrättningarna mot aktier, förlagsbevis och obligationer (för staten även andra finansobjekt än obligationer). Upplåningen är räknad netto, d. v. s. upplånade belopp

Tabell 1 B. Kreditmarknaden 1965

Nettobelopp för 12-månadersperioden t. o. m. september 1965. Mkr

Långgivare och finansobjekt	Låntagare				Summa
	Staten	Kommuner	Bostäder	Näringsliv	
1. Riksbanken	— 725	— 9	56	15	— 663
2. Skattkammарväxlar och korttidslån ..	— 404	—	48	—	— 356
3. Obligationer	— 321	— 9	8	4	— 318
4. Direkta lån	—	—	—	11	11
5. Affärsbanker	210	250	1 183	1 614	3 257
6. Skattkammарväxlar och korttidslån ..	— 18	—	—	—	— 18
7. Obligationer	235	50	715	43	1 043
8. Aktier	—	—	—	6	6
9. Direkta lån	— 7	200	468	1 565	2 226
10. Andra banker	75	466	1 816	446	2 803
11. Skattkammарväxlar och korttidslån .	27	—	—	—	27
*12. Obligationer	63	89	317	13	482
*13. Reverslån m. m.	— 15	377	1 499	433	2 294
14. Enskilda försäkringsinrättningar ...	120	112	405	613	1 250
15. Skattkammарväxlar	10	—	—	—	10
*16. Obligationer och förlagsbevis	110	40	278	62	490
*17. Aktier	—	—	—	137	137
*18. Reverslån m. m.	—	72	127	414	613
19. Offentliga försäkringsinrättningar ..	289	583	1 336	548	2 756
*20. Obligationer och förlagsbevis	289	219	1 304	338	2 150
*21. Reverslån m. m.	—	364	32	210	606
22. Allmänheten (restpost)	— 120	28	31	484	423
23. Skattkammарväxlar och korttidslån .	13	—	—	—	13
*24. Obligationer och förlagsbevis	— 161	26	12	2	— 121
*25. Aktier	—	2	19	482	503
26. Diverse	28	—	—	—	28
27. Kreditmarknaden totalt	— 151	1 430	4 827	3 720	9 826
28. Skattkammарväxlar och korttidslån .	— 372	—	48	—	— 324
29. Kortfristiga obligationer	— 421	—	— 13	— 48	— 482
30. Långfristiga obligationer och förlagsbevis	636	415	2 647	510	4 208
31. Aktier	—	2	19	625	646
32. Affärsbankernas och riksbankens direkta lån (4 + 9)	— 7	200	468	1 576	2 237
33. Kapitalmarknadsinstitutens reverslån m. m. (13 + 18 + 21)	— 15	813	1 658	1 057	3 513
34. Diverse (26)	28	—	—	—	28
35. Kapitalmarknaden, avgränsad efter finansobjekt (30 + 31 + 33)	621	1 230	4 324	2 192	8 367
36. Kapitalmarknaden med institutionell avgränsning (med * markerade poster)	286	1 189	3 588	2 091	7 154

har minskats med återbetalade. Riksbankens skattkammарväxelinnehav har minskats med statens tillgodohavanden i riksbanken, så att statens upplåning överensstämmer med budgetutfallet. Brister i källmaterialet har i en del fall nödvändiggjort uppskattningar.

Den privata sektorn

Statens och kommunernas sammanlagda nettoupplåning på den organiserade kreditmarknaden, som under 1964 uppgick till omkring 1 700 mkr, kan för 1965 beräknas ha varit ca 400 mkr mindre eller omkring 1 300 mkr. Den privata sektorn visade däremot en kraftig ökning. Under 1964 utgjorde upplåningen omkring 7 600 mkr, men för 1965 kan den uppskattas till 8 700 mkr. Ökningen föll på både bostadssektorn och näringslivet.

Investeringarna i *bostäder*, som under en följd av år ökat mycket kraftigt, var under 1965 i volym ca 2 % och i värde ca 9 % större än under 1964. Ambitionen att bygga torde emellertid vida ha överstigit det realiserade byggandet och legat över vad som i rådande arbetskrafts- och materialsituation skulle ha kunnat förverkligas utan kraftiga kostnadsstegringar och minskad expansion inom landets ekonomi i övrigt. Nya bostadsbyggnadskrediter gavs till större belopp under 1965 än under 1964 och större än under något tidigare år, men stramheten i kreditpolitiken medförde, att tillväxttakten för disponerade nya lån något avtog och att beviljandet av nya lån från och med maj 1965 underskred 1964 års nivå. Tillväxttakten i fråga om ansökningar om krediter visade emellertid inte samma vikande tendens, och läget på marknaden för bostadsbyggnadskrediter skärptes efter hand.

För affärsbankernas del kan bostadsbyggnadskrediternas utveckling relativt väl belysas. Under 12-månadersperioderna till och med november 1963, 1964 och 1965 uppgick utbetalningarna på beviljade krediter till 2 701, 3 223 resp. 3 694 mkr, innebärande en stegring med 19 % från 1963 till 1964 och med 15 % från 1964 till 1965. Avlyftningarna utgjorde under motsvarande perioder 1 919, 2 657 resp. 3 239 mkr. Den totala nettoupplåningen på öppna marknaden för bostadsproduktionens finansiering, avseende både finansieringen under byggnadstiden och den slutliga finansieringen, kan för 1965 beräknas ha uppgått till 4 800 mkr, vartill kommer statsbelåningen, som under senare år uppgått till ett nettobelopp av omkring 600 mkr per år. Under 1963 och 1964 utgjorde bostadssektorns nettoupplåning på öppna marknaden 3 800 resp. 4 400 mkr.

Näringslivets investeringar fortsatte under 1965 att växa i ungefär samma takt som under 1964. Handelns investeringar avtog, men för industrin förekom en omkastning från en svag minskning under 1964 till en relativt kraftig ökning under 1965. Vinsterna ökade å andra sidan i avtagande takt, och upplåningen, som var mindre 1964 än 1963, ökade på nytt 1965. Ökningen av upplåningen på den svenska kreditmarknaden var påtaglig, men sannolikt innebar också kredittagningen i samband med handeln med utlandet under 1965 ett växande finansieringstillskott till de svenska företagen. Härtil kom, att de privata lånen i utlandet, inkluderande icke obetydliga obligationsemissioner, gav ett större nettobelopp för 1965 än för 1964 (jfr avsnittet om betalningsbalansen).

Företagens kapitalanskaffning inom landet tilltog på nära nog alla områden.

Tabell 2. Inlåning hos bankerna

Mkr

	Förändringar i inestående belopp under 12-månadersperioden t. o. m. november			Ställning 30/11 1965
	1963	1964	1965	
Riksbanken	— 335	104	— 176	1 114
Affärsbanker	2 032	2 068	1 202	26 418
Kapitalsamlings- och sparkasseräkning	319	20	302	10 629
Kapitalräkning med 12 månaders uppsägning	1 592	1 780	1 214	7 415
Kapitalräkning med 6 månaders uppsägning	122	— 97	— 185	966
Övriga räkningar	— 1	365	— 129	7 408
Sparbanker	1 190	1 316	1 553	21 300
Postsparbanken	457	360	325	6 403
Postgiro	240	229	241	2 929
Centralkassor för jordbrukskredit	211	344	375	2 490
Summa	3 795	4 421	3 520	60 654

Anm. Siffrorna grundar sig på månadsstatistiken för respektive institutioner. För riksbanken avser uppgifterna andra insättare än banker och statliga myndigheter. Siffrorna för sparbanker är uppskattade med ledning av uppgifter från de 80 större sparbankerna.

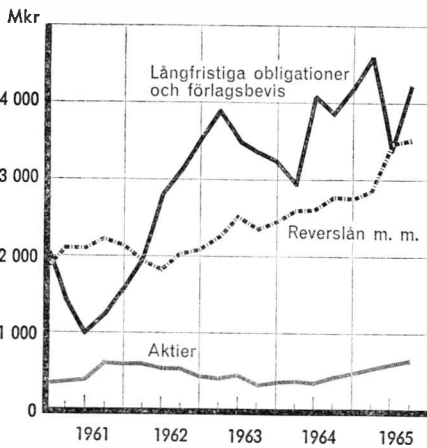
Upplåningen i affärsbankerna ökade sålunda kraftigt, liksom också upplåningen i kapitalmarknadsinstitut, framför allt försäkringsbolagen. Obligationsemissionerna var av ungefär oförändrad omfattning, medan kapitalanskaffningen genom emission av aktier kraftigt ökade. Enligt föreliggande uppgifter tillförde aktieemissionerna under 1965 företagen drygt 900 mkr att jämföras med ej fullt 500 mkr under 1964.

För den privata sektorn som helhet — företag, hushåll m. m. — torde likviditetsutvecklingen ha varit mindre gynnsam under 1965 än under de närmast föregående åren. Banktillgodohavandena och sedelinnehavet ökade sålunda i en avtagande takt (tabell 2 resp. 5). Jämfört med tillväxten av investeringar och konsumtion, mätt i löpande priser, ökade de likvida tillgångarna också relativt sakt.

Kapitalmarknaden

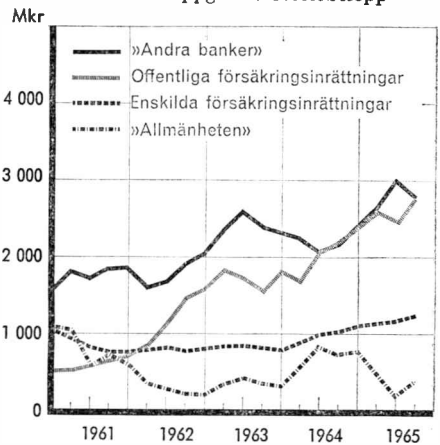
Kapitalmarknaden — marknaden för långfristig kredit — är i statistiskt avseende svår att avskilja från kreditmarknaden i övrigt. Med det statistiska material som föreligger kan man emellertid uppnå en ungefärlig avgränsning antingen genom att ta sikte på finansobjekten och summerna de placeringar, som normalt är uttryck för långfristiga engagemang, eller genom att ta sikte på placeringarna och därvid helt utesluta riksbanken och affärsbankerna. Sammanföres placeringarna i aktier, förlagsbevis och långfristiga obligationer med revers-

Diagram G. Kapitalmarknadsutbudet
Avgränsning och fördelning efter finansobjekt
12-månadersuppgifter. Nettobelopp

Anm. Jfr tabell 1, summakolumnens rad 30, 31 och 33.

Diagram H. Kapitalmarknadsutbudet
Institutionell avgränsning
Fördelning på långgivare
12-månadersuppgifter. Nettobelopp

Anm. Jfr tabell 1, summakolumnens med * markerade rader.

lånen hos kapitalmarknadsinstituterna, vilket innebär att kapitalmarknaden avgränsas efter finansobjektens art, erhålles för åren 1963—1965 beloppen 6 000, 7 400 resp. 8 000 mkr (diagram B). Medtages förutom kapitalmarknadsinstitutens reverslån endast de obligationer, förlagsbevis och aktier, som köpts av kapitalmarknadsinstituterna och allmänheten, vilket innebär att kapitalmarknaden avgränsas institutionellt, erhålles lägre belopp men en något jämnare stegringstakt. Placeringarna utgjorde för de tre åren 5 200, 6 600 resp. 7 600 mkr. Beloppen för 1965 är uppskattade.

Under en stor del av året intog nettoplaceringarna i obligationer en framträdande plats, och de var i allmänhet större än kapitalmarknadsinstitutens reverslånggivning (diagram G). Bland kapitalmarknadsinstituterna redovisas för gruppen *offentliga försäkringsinrättningar* en mycket kraftig placeringsökning (diagram H). Denna expansion förklaras helt av utvecklingen inom allmänna pensionsfonden. För hela 1965 torde fondens totala nettoplaceringar ha uppgått till drygt 3 100 mkr. De s. k. återlånen uppgick till ca 300 mkr och placeringarna i obligationer, förlagsbevis och reverslån till ca 2 800 mkr. Under 1964 uppgick fondens totala nettoplaceringar till drygt 2 500 mkr, varav återlånen utgjorde ca 150 mkr och placeringarna i objekt av kapitalmarknadskaraktär ca 2 400 mkr.

Även de *enskilda försäkringsinrättningarnas* nettoplaceringar var större under 1965 än 1964. De ökade från 1 100 mkr till uppskattningsvis 1 250 mkr och var därmed större än före den nedgångsperiod, som följde efter pensionsreformens genomförande. Ökningen gällde dock så gott som helt skadeförsäkringsbolagen, vilkas premieintäkter i förhållande till skadeutbetalningar utvecklades betydligt gynnsammare än vad som skett under de båda närmast föregående åren.

Tabell 3. Affärsbankernas utlåning

Månatliga förändringar i utestående belopp. Mkr

	Bostadsbyggnadskrediter			Övrig utlåning			Totalt		
	1963	1964	1965	1963	1964	1965	1963	1964	1965
Januari	— 44	— 51	66	297	379	253	253	328	319
Februari	47	103	124	190	17	— 36	237	120	88
Mars	77	88	142	787	412	443	864	500	585
April	97	— 74	94	— 25	— 4	46	72	— 78	140
Maj	107	—226	155	545	647	534	652	421	689
Juni	139	52	81	— 31	—193	82	108	—141	163
Juli	159	139	— 21	282	154	100	441	293	79
Augusti	98	87	—157	43	—119	—169	141	— 32	—326
September	— 94	174	— 86	167	314	475	73	488	389
Oktober	76	— 50	47	— 72	—199	— 91	4	—249	— 44
November	170	161	51	260	303	462	430	464	513
December	163	— 41		—286	— 87		—123	—128	
12-månadersperioden t. o. m. november ...	782	566	455	2 364	1 425	2 012	3 146	1 991	2 467

Tillväxten av skadeförsäkringsbolagens nettoplaceringar under 12-månadersperioden t. o. m. oktober 1965 uppgick till ca 300 mkr att jämföras med ca 150 mkr under motsvarande period ett år tidigare. För övriga slag av försäkringsinrättningar uppgick placeringvolymen till ungefär samma belopp under de båda perioderna eller drygt 900 mkr.

Inom den grupp av institut, som redovisas under »Andra banker» (sparbanker, postbanken och centralkassor för jordbrukskredit), svarade sparbankerna under 1965 för den största placeringökningen, räknat i miljoner kronor. Procentuellt sett förlåg den starkaste ökningen hos centralkassorna, vilkas inlåningsutveckling under senare år varit mycket gynnsam. »Andra bankers» sammanlagda nettoplaceringar på kapitalmarknaden växte i ökad takt. Under 1963 och 1964 uppgick de till 2 300 resp. 2 400 mkr och de kan för 1965 beräknas ha stigit till 2 700 mkr.

Affärsbankerna

Utvecklingen för affärsbankerna under 1965 kännetecknades av en kraftig tillväxt av nettoutlåningen till allmänheten, fortsatta omfattande förvärv av hypoteksobligationer, avtagande inlåningsström och en ytterligare försämring av likviditeten.

Affärsbankernas nettoutlåning till allmänheten, som under 1962 och större delen av 1963 växte mycket kraftigt men som därefter avtog, började återigen att växa under 1965 (diagram J). Tillväxten gällde framför allt utlåning för andra ändamål än bostadsbyggande. Under 12-månadersperioden t. o. m. no-

Diagram I. Affärsbankernas utlåning och inlåning

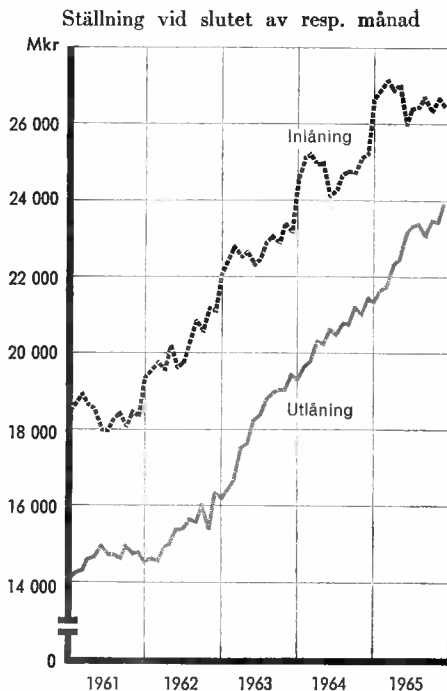
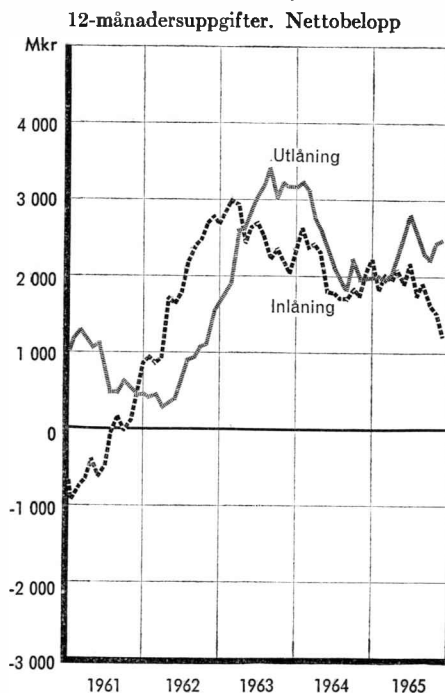

Diagram J. Affärsbankernas utlåning och inlåning

vember 1965 uppgick denna utlåning till 2 012 mkr att jämföras med 1 425 mkr under motsvarande 12-månadersperiod ett år tidigare. Jämfört med de närmast föregående åren var denna kreditgivning av särskilt stor omfattning under hösten (tabell 3).

Nettokreditgivningen till bostadsbyggandet, d. v. s. nyutlåningen minskad med företagna avlyftningar, var under 1965 närmast avtagande. Variationerna i denna kreditgivning är framför allt beroende av när hypoteksinstitutens obligationsemissioner och de i anslutning till dessa emissioner verkställda avlyftningarna av bostadsbyggnadskrediter sker. De jämförelsevis höga talen för nettokreditgivningen till bostadsbyggandet under första halvåret 1965 betingades visserligen av en fortgående ökning av nyutlåningen men också av att avlyftningarna minskade. Nyutlåningen, som under första halvåret 1964 utgjort 1 539 mkr, uppgick sålunda under första halvåret 1965 till 1 932 mkr, medan för avlyftningarna siffrorna under respektive halvår var 1 647 mkr och 1 270 mkr. Under senare delen av 1965 var tendensen däremot den motsatta. Nyutlåningen, som under perioden juli—november 1964 utgjorde 1 371 mkr, uppgick under motsvarande tid 1965 till ungefär samma belopp eller 1 365 mkr. Avlyftningarna utgjorde däremot under de båda perioderna 860 resp. 1 531 mkr.

Utöver den berörda direkta utlåningen har affärsbankerna i betydande omfattning bidragit till kreditförsörjningen genom placeringar i obligationer. Nyförvärven av statsobligationer torde dock ha mer än uppvägs av försäljningar och

Diagram K. Affärsbankernas likvida tillgångar

Ställning vid slutet av resp. månad

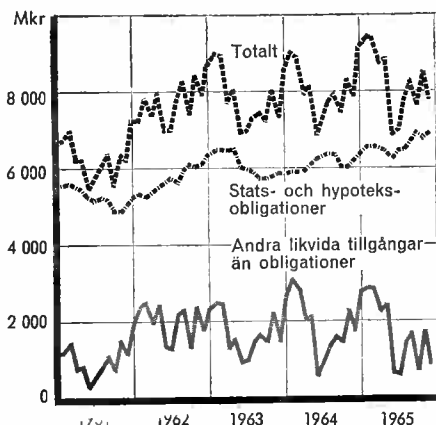
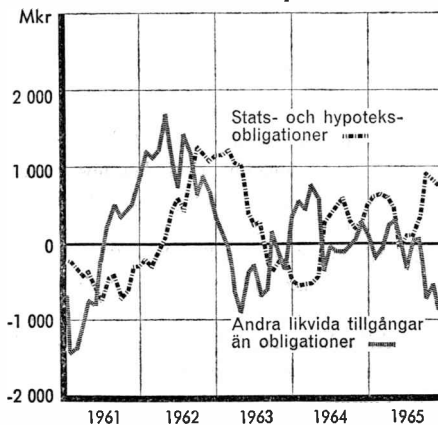

Diagram L. Affärsbankernas likvida tillgångar

Förändringar under 12-månadersperioden t. o. m. slutet av resp. månad

Anm. »Andra likvida tillgångar» utgöres av sedlar, mynt, checkar, postremissväxlar och nettofordran på inhemska och utländska banker samt skattkammarväxlar.

av att obligationer inlösts, men i fråga om hypoteksobligationer förekom betydande nettoförvärv. Affärsbankernas nettoutlåning till bostadsbyggandet tillsammans med deras nettoförvärv av hypoteksobligationer, m. a. o. deras sammanlagda kreditillskott till bostadsbyggandet, torde ha uppgått till ungefär samma belopp för 1965 som för 1964 eller omkring 1 200 mkr.

Ökningen av insättningsbehållningen i affärsbankerna, som vuxit starkt under 1961 och 1962, har sedan våren 1963 visat en kraftigt sjunkande trend, från 12-månadersökningar på ca 3 000 mkr till 12-månadersökningar på ca 1 200 mkr (diagram J). Under vårhalvåret inträffar ofta en minskning i insättningsbehållningen. Så skedde också under 1965 men med ett större belopp än under våren 1964 (224 mot 151 mkr). Under hösten fortsatte inlåningsutvecklingen att försvagas. Under tiden juli—november, då en ökning av de inestående beloppen

Tabell 4. Affärsbankernas nettoställning gentemot riksbanken

Mkr

	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.
1960	36	28	-179	-91	17	-123	-114	-326	-297	-98	-165	-23
1961	32	29	-231	-375	-299	-293	-205	14	-201	5	-109	58
1962	17	25	6	52	-232	-285	12	46	-307	-226	-220	43
1963	-123	-236	-321	-376	-504	-665	-199	86	-121	16	-278	-181
1964	-33	-46	-258	-149	-180	-555	-437	-374	-289	-122	-419	-189
1965	-162	-173	-260	-61	-591	-965	-359	-208	-545	-506	-610	-364

Anm. Nettoställningen under en månad har beräknats som medeltalet av de vid månadsens fyra rapportdagar föreliggande differenserna mellan affärsbankernas tillgodohavanden på checkräkning i riksbanken och deras skuld till riksbanken för upptagna lån.

Tabell 5. Förändringar i bankernas likvida tillgångar

Mkr

	12-månadersperioden t. o. m. november		
	1963	1964	1965
<i>Påverkande faktorer</i>			
1. Total valutareserv	—237	+958	+311
2. Statens kassamässiga utgiftsoverskott	—283	+201	—278
3. Statens upplåning exkl. lån hos riksbanken och affärsbankerna samt exkl. kortfristiga lån hos postbanken och allmänna pensionsfonden (ökn.-)	— 11	—808	—219
4. Allmänhetens sedelinnehav (ökn.-)	—434	—374	—314
5. I riksbanken placerade investeringsfonder (ökn.-)	+330	—105	—175
6. Övriga riksbankstransaktioner	+119	— 63	—307
7. Affärsbankernas nettoköp av hypoteksobligationer	+191	+630	+689
8. Andra affärsbankstransaktioner	—118	+184	+ 90
9. Summa	—443	+623	—203
<i>Affärsbankernas likvida tillgångar</i>			
10. Kassa, inhemska checkar och postremissväxlar ..	+ 36	+158	+161
11. Nettofordran på inhemska banker	—164	+117	— 96
12. Upplåning i riksbanken (ökn.-)	— 9	—167	—389
13. Dagslån till riksgäldskontoret	— 1	+ 1	+ 24
14. Skattkammarväxlar	— 89	— 71	—571
15. Nettofordran på utländska banker	—120	+253	— 19
16. Summa 10—15	—347	+291	—390
17. Korta statsobligationer	—470	—113	+ 96
18. Långa »	+ 57	—235	— 41
19. Korta hypoteksobligationer	— 52	— 69	+212
20. Långa »	+243	+699	+477
21. Summa 17—20	—222	+282	+744
22. Summa (16+21)	—569	+573	—146
<i>Postbankens och allmänna pensionsfondens korta nettofordringar</i>			
23. Korta nettofordringar gentemot banker	+126	+ 51	— 55
24. Korta nettofordringar gentemot riksgäldskontoret	—	— 1	— 2
25. Summa	+126	+ 50	— 57

Anm. Positiva tal innebär ökning av de likvida tillgångarna, negativa innebär minskning.

vanligen äger rum, inträffade sålunda under 1965 en minskning med 7 mkr att jämföras med en ökning om 957 mkr under 1964. Ökningen per 12 månader, som i slutet av november 1964 uppgick till 2 068 mkr, utgjorde vid samma tid 1965 endast 1 202 mkr (tabell 2).

Den expanderande nettoutlåningen till allmänheten och de efter hand tilltagande nettoförvärven av hypoteksobligationer i förening med en avtagande nettoinlåning ledde under 1965 till en betydande minskning av affärsbankernas

likviditet. Andra likvida tillgångar än obligationer minskade sålunda kraftigt (diagram L); minskningen av skattkamarväxelinnehavet var påtaglig, och nettoställningen gentemot riksbanken försämrades alltmer. Under 1965 liksom under de närmast föregående åren var affärsbankerna blott under kortare perioder helt skuldfria hos riksbanken, och nettoskuldssättningen hos denna var under 1965 i regel betydligt större än under tidigare år (tabell 4). Högsta beloppet för affärsbankernas hypotekslån i riksbanken uppgick under 1965 till 1 414 mkr mot 906 och 904 mkr under de båda föregående åren.

Affärsbankernas totala likvida tillgångar, innefattande i huvudsak obligationer, skattkamarväxlar, valutor och kassatillgångar, gick inte ned i samma utsträckning som kassalikviditeten. Som framgår av tabell 5 minskade de totala likvida tillgångarna under 12-månadersperioden t. o. m. november 1965 med endast 146 mkr, vilket dock mot bakgrunden av ökningen under 12-månadersperioden ett år tidigare innebar en markerad försämring i likviditetsutvecklingen hos bankerna. Statsbudgetens utfall och statskuldpolitikens utformning utgjorde likviditetsindragande faktorer liksom också företagens insättningar på investeringskonto i riksbanken och ökningen av allmänhetens sedelinnehav. Till en ökning av de likvida tillgångarna bidrog å andra sidan tillväxten av valuta-reserven och affärsbankernas förvärv av hypoteksobligationer.

Obligationsmarknaden

Efter diskontoändringen i november 1964 följde ett antal obligationsemissioner för kommuner och industrier samt — vid mitten av december — för bostadssektorn. Därmed hade under 1964, exkl. konverteringar, emitterats obligationer och förlagsbevis till ett belopp av i runt tal 6 000 mkr. Motsvarande siffra för 1963 var ca 5 650 mkr och en ökning på ca 350 mkr kunde sålunda registreras.

Tabell 6. Köpkurser och effektiv förräntning för vissa statslån

Procent

	Kurser					Effektiv ränta				
	1964 31/12	1965				1964 31/12	1965			
		31/3	30/6	30/9	31/12		31/3	30/6	30/9	31/12
Lån med kort återstående löptid										
5 1/4 1958/68 28/4	97 1/4	96 3/4	96	96	97 1/2	6,17	6,43	6,82	6,97	6,42
4 3/8 1962/66	97 1/4	97 1/2	97 1/2	98 1/4	99	6,43	6,63	7,37	7,26	7,03
4 1954/66/70	89 1/2	89 1/2	87 3/4	89	88 1/2	6,21	6,29	6,82	6,62	6,82
Lån med lång återstående löptid										
5 1/2 1960/70/75	96 1/4	95 1/2	93 1/2	94	93 1/2	5,99	6,11	6,42	6,36	6,44
4 1/2 1956/66/80	86 1/4	85 3/4	83	83	82	5,88	6,01	6,29	6,31	6,45
3 1/2 1943/53/88 15/4	71 1/2	70 3/4	68 1/2	68 1/2	66 1/4	5,74	5,82	6,07	6,09	6,34
3 1945/55/85 1/7	67	66 1/4	64 3/4	64 3/4	61 3/4	5,76	5,87	6,07	6,09	6,48
3 1934/44/—	61 1/4	60	60	60	58 3/4	4,90	5	5	5	5,10

Tabell 7. Emissionsvillkor för långfristiga obligations- och förlagslån

Procent

Låntagare	1964—1965 6/11—8/4	1965 9/4—31/12
Svenska staten	6	.
Hypoteksinstitut		
Stadshypotekskassan m. fl. primärlånggivare	6	6,25 ¹
Bostadskreditkassan m. fl. sekundärlånggivare	6,25	6,5 ¹
Industrier		
obligationslån	6,25	6,5
förlagslån	6,75	7
Kommuner	6,25	6,5
Banker (förlagslån)	—	6,75
Utländska låntagare	—	—
Riksbankens diskonto	5	5.5

¹ Sammanslagna till »enhetsslån» med 6,25 % ränta fr. o. m. december.

Uppgifterna gäller både långfristiga och kortfristiga obligationer. För enbart långfristiga var stegringen ännu mer markerad. Fördelningen mellan olika låntagargrupper hade förändrats. Medan bostadssektorn under 1963 tagit i anspråk 1 350 mkr, disponerade samma sektor 2 875 mkr under 1964, innebärande mer än en fördubbling av föregående års siffra. Häremot svarade en minskning i statens nyupplåning med ungefär samma belopp.

Den stora ökningen under 1964 av emitterade bostadsobligationer grundade sig i hög grad på förplaceringar hos kapitalmarknadsinstitut. Detta kom att få betydelse för emissionsverksamheten under framför allt första halvåret 1965, genom att obligationsmarknadens kapacitet delvis var disponerad i förväg.

Under första kvartalet 1965 emitterades obligations- och förlagslån för industrier till ett sammanlagt belopp av ca 280 mkr. I februari emitterades ett 6 % statslån med en löptid av 11 år. Av lånet utbjöds 300 mkr, varav huvudparten tecknades första dagen.

Mot slutet av mars kunde en viss försvagning av kursläget registreras. På börsen mattades kurserna för äldre obligationslån även om något nämnvärt utbudstryck inte kom till synes. Bidragande härtill var den betydande förplaceringen hos kapitalmarknadsinstitut liksom det säsongmässigt stramare läget på den korta marknaden.

Diskontohöjningen med verkan från och med den 9 april medförde en sänkning av kursläget på obligationsmarknaden, som motsvarade en höjning av den långa räntan med omkring $\frac{1}{4}$ %. Stadshypoteks- och bostadskreditkassorna emitterade omedelbart efter diskontohöjningen nya lån på tillsammans 300 mkr till räntesatser, som låg $\frac{1}{4}$ % högre än för motsvarande lån i december 1964.

I slutet av april följde emissioner för de tre största städerna om sammanlagt

Tabell 8. Obligations- och förlagslåneemissioner

Mkr

Låntagare	1961	1962	1963	1964	1965
Staten	370 ¹	1 050 ²	2 874 ⁴	1 531 ⁵	446 ⁷
Korta obligationer	200	1 000	1 974	737	—
Långa obligationer	—	—	800	693	400
Premieobligationer	100 ¹	50 ²	100 ⁴	101 ⁵	46 ⁷
Sparobligationer	70	—	—	—	—
Hypoteksinstitut	1 416	2 302 ³	1 595	3 282 ⁶	2 387 ⁸
Bostadsinstitut	1 269	2 061 ³	1 359	2 875 ⁶	2 103 ⁹
Kommuninstitut	86	60	214	104
Övriga	147	155	176	193	180 ¹⁰
Övriga låntagare	479	1 500	1 172	1 168	1 063
Industrier	316	1 068	590	601	598
Kommuner	110	290	360	445	290
Kommunala företag	—	34	10	—	—
Banker	18	98	112	107	175
Utlandet	35	10	100	15	—
Summa	2 265	4 852	5 641	5 981	3 896

Dessutom konvertering, ¹ 300 mkr, ² 150 mkr, ³ 400 mkr, ⁴ 175 mkr, ⁵ 9 mkr, ⁶ 305 mkr, ⁷ 145 mkr, ⁸ 121 mkr, ⁹ 56 mkr och ¹⁰ 65 mkr.

Anm. Sifferuppgifterna avser belopp, varom under respektive år avtal om försäljning träffats (tecknade belopp). I beloppen ingår även under tidigare år daterade lån.

125 mkr. Lånen placerades visserligen efter några dagar, men placeringsintresset hos kapitalmarknadsinstitutionerna var vid denna tidpunkt begränsat, varför ett uppehåll i emissionsverksamheten gjordes. Detta varade till i början av juni, då bostadsinstitutet åter fick komma i marknaden och emitterade drygt 350 mkr.

Under första halvåret 1965 emitterade bostadsinstitutet ca 700 mkr mot 1 500 mkr under motsvarande tid året före, industrin 300 mkr mot 275 mkr och kommunsektorn 215 mkr mot 340 mkr.

Efter några industrilån i juli följde i augusti ånyo emissioner för bostadsinstitutet. Försäljningen var denna gång inte beloppsbegränsad och teckningarna nådde i slutet av månaden ett belopp av ca 900 mkr. Av beloppet hade uppskattningsvis 550 mkr tecknats av bankerna.

Redan i oktober aktualiserades bostadsfinansieringen på nytt. Då i den strama marknad som rådde svårigheter uppstått för olika byggnadsföretag att få kreditiv i en med hänsyn till kvottilldelning och planerad igångsättning önskvärd omfattning, träffade riksbanken efter samråd med bostadsmyndigheterna överenskommelser med olika banker om erforderliga nya kreditiv mot att avlyft av äldre kreditiv kom till stånd. Avtalen ledde till ytterligare emissionstillstånd för stadshypotekskassan och bostadskreditkassan på tillsammans 250 mkr.

Efter några industrilån och ett antal kommunlån i mitten av november följde vid månadsskiftet november-december nya emissioner för bostadsinstitutet, varigenom utrymme skapades i bankerna för de nya byggnadskreditiv, som då bedömdes nödvändiga för att årets bostadsprogram skulle kunna realiserars.

I samband med de nämnda emissionerna infördes en ny typ av obligationslån för bostadsinstitutet. Den slutliga finansieringen av flerfamiljshusen har traditionellt skett med botten- och sekundärlån. Inom stadshypoteksinstitutionerna har stadshypotekskassan via stadshypoteksföreningarna lämnat bottenlån och bostadskreditkassan genom anslutna bostadskreditföreningar lämnat sekundärlån. Motsvarande uppdelning har också skett i övriga bostadsinstitut. Upplånings- liksom utlåningsvillkoren har varit olika för primär- resp. sekundärlån såväl med avseende på ränta som övriga lånevillkor. Sålunda emitterade stadshypotekskassan från april fram till nyssnämnda novemberemission 6,25 % obligationer utan amortering. Häremot svarande inteckningslån betingade en ränta av 6,35 % och var likaledes fasta lån. Obligationslån för finansiering av sekundärkrediter emitterades under samma tid till 6,5 % ränta och med amortering efter en 40-årig amorteringsplan. För sekundärlånet uttogs 7 % ränta och en annuitet av 7,5 % per år erlades. Detta gav för de båda inteckningslånen en genomsnittlig årskostnad av ca 6,6 %.

Den nya lånetypen fick formen av ett enhetslån, d. v. s. primär- och sekundärlånen sammanfördes, och upplåningen skedde genom ett enda obligationslån hos varje hypoteksinstitut. Lånet löper med 6,25 % ränta och skall amorteras med annuiteten grundad på 60-årig amorteringstid. För det inteckningslån, som svarade häremot, uttogs en ränta av 6,45 % och annuiteten uppgick till ca 6,6 %, d. v. s. samma årskostnad som den genomsnittliga enligt det tidigare systemet.

Bortsett från det kursfall, som sammanhänge med diskontoförändringen i april, undergick kursläget för obligationer relativt små förändringar fram till i början av december 1965. Då inträdde en försvagning med relativt kraftiga kursfall för flertalet långfristiga obligationer. Kursfallet får betraktas som ett uttryck för det strama läget på såväl penning- som kapitalmarknaden.

Köpkurser och förräntning redovisas kvartalsvis i tabell 6. Emissionsvillkoren för långfristiga obligations- och förlagslån presenteras i tabell 7. De för stadshypotekskassan m. fl. och bostadskreditkassan m. fl. efter diskontoändringen angivna räntesatserna 6,25 % och 6,5 % kom, som ovan nämnts, att fr. o. m. december sammanslås till en räntesats av 6,25 %.

Av tabell 8 framgår, att staten tog obligationsmarknaden i anspråk i betydligt mindre utsträckning under 1965 än under de närmast föregående åren. Särskilt observeras att några kortfristiga statslån inte emitterades under året. Bostadsinstitutens emissioner var mindre 1965 än 1964 men större än under något tidigare år. Kommunernas och kommuninstitutens emissioner minskade, medan industriföretagens emissioner låg på oförändrad nivå. Totalt var emissionsverksamheten mindre under 1965 än under de närmast föregående åren, men för enbart långfristiga obligationer har emissionsbeloppet för år 1965 överskridits endast under år 1964.

Betalningsbalansen

Betalningarna med utlandet, som under 1964 resulterade i ett betydande överskott, kan för 1965 beräknas ha i stort sett balanserat (tabell 9). Handelsbalansen gav ett mer än dubbelt så stort underskott som föregående år. Sjöfartsnettot var ungefär oförändrat, övriga löpande betalningar resulterade i ett större under-

Tabell 9. *Betalningsbalansen*

Mkr

	1:a halvåret		2:a halvåret		1964	1965
	1964	1965	1964	1965		
A. Löpande betalningar						
1. Export fob	9 079	9 909	9 935	10 772	19 014	20 681
2. Import cif	— 9 804	— 11 201	— 10 142	— 11 514	— 19 946	— 22 715
1+2. Handelsbalans ...	— 725	— 1 292	— 207	— 742	— 932	— 2 034
3. Sjöfartsnetto	755	725	785	825	1 540	1 550
4. Övriga löpande betalningar	— 375	— 461	— 297	— 439	— 672	— 900
Summa A Bytesbalans	— 345	— 1 028	281	— 356	— 64	— 1 384
B. Kapitaltransaktioner						
1. Statliga kapitaltransaktioner	45	— 1	78	17	123	16
2. Värdepappershandeln	— 11	— 19	— 29	— 13	— 40	— 32
3. Privata lån	78	273	398	276	476	549
4. Direkta investeringar	— 72	— 84	— 208	— 74	— 280	— 158
5. Övriga privata kapitaltransaktioner	24	54	— 19	2	5	56
Summa B	64	223	220	208	284	431
C. Restpost	691	884	33	117	724	1 001
D. Bankernas utlandsställning						
1. Riksbankens guld- och valutareserv .	193	222	664	— 491	857	— 269
2. Nettoställning gentemot IMF ..	78	155	103	129	181	284
3. Affärsbankernas valutareserv	193	— 120	— 212	207	— 19	87
4. Affärsbankernas tidsposition	— 54	— 178	— 21	124	— 75	— 54
Summa D	410	79	534	— 31	944	48

Anm. Uppgifterna för 1965 är preliminära.

Tabell 10. Utrikeshandeln

Mkr

	Export			Import			Import- (—) resp. export- (+) överskott		
	1963	1964	1965	1963	1964	1965	1963	1964	1965
Januari ..	1 370	1 527	1 626	1 476	1 749	1 808	— 106	— 222	— 182
Februari .	966	1 323	1 559	1 212	1 656	1 850	— 246	— 333	— 291
Mars	1 077	1 341	1 690	1 337	1 427	1 988	— 260	— 86	— 298
April	1 234	1 550	1 558	1 527	1 789	1 806	— 293	— 239	— 248
Maj	1 363	1 476	1 652	1 586	1 587	1 920	— 223	— 111	— 269
Juni	1 467	1 862	1 828	1 322	1 596	1 828	+ 145	+ 266	0
Juli	1 334	1 414	1 618	1 312	1 498	1 756	+ 22	— 84	— 138
Augusti ..	1 488	1 416	1 524	1 399	1 446	1 776	+ 89	— 30	— 252
September	1 455	1 577	1 718	1 409	1 690	1 875	+ 46	— 113	— 157
Oktober .	1 559	1 712	1 881	1 708	1 744	2 046	— 149	— 32	— 165
November	1 704	1 920	2 074	1 687	1 901	2 040	+ 17	+ 19	+ 34
December	1 551	1 896		1 577	1 863		— 26	+ 33	
Kvartal 1	3 413	4 191	4 873	4 025	4 832	5 644	— 612	— 641	— 771
2	4 064	4 888	5 036	4 435	4 972	5 557	— 371	— 84	— 521
3	4 277	4 407	4 852	4 120	4 634	5 402	+ 157	— 227	— 550
4	4 814	5 528		4 972	5 508		— 158	+ 20	
Summa	16 568	19 014		17 552	19 946		— 984	— 932	

skott och nettot av kapitaltransaktionerna i ett större överskott än 1964. Det totala underskottet i de kända transaktionerna balanserades av en restpost, som blev osedvanligt stor.

Betalningsbalansberäkningarna för 1965 baserar sig på uppgifter, som för varuhandeln och de privata kapitaltransaktionerna sträcker sig t. o. m. november, för sjöfartsnettot och värdepappershandeln t. o. m. september samt för övriga löpande betalningar t. o. m. juni.

Utrikeshandeln

Handelsutvecklingen under 1965 medförde ett ovanligt stort importöverskott, uppgående till omkring två miljarder kronor. Under 1960 uppgick importöverskottet till 1 733 mkr, men därefter har det under fyra år hållit sig i det närmaste oförändrat på omkring en miljard kronor. Räknat på löpande 12-månadersperioder har handelsbalansen efter en mindre förbättring under januari och februari försämrats månad för månad från 932 mkr per december 1964 till 1 939 mkr per oktober 1965.

Exporten var under januari—oktober 1 466 mkr eller 10 % högre än under samma tid föregående år. Större avvikelser från genomsnittet redovisas bl. a. för fartyg med en ökning på 39 %, för papper och papp med en ökning på 2 % och för pappersmassa med en minskning på 1 %.

Diagram M. Utrikeshandeln

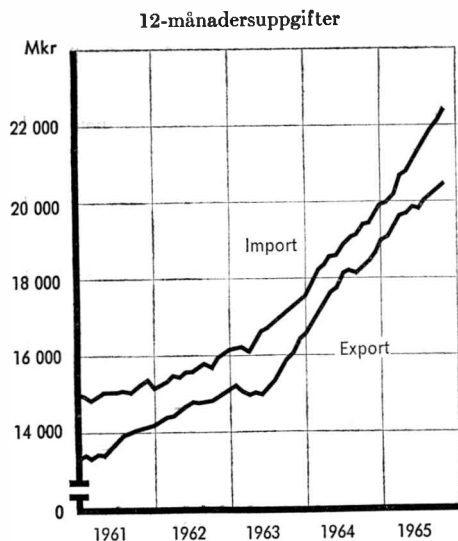
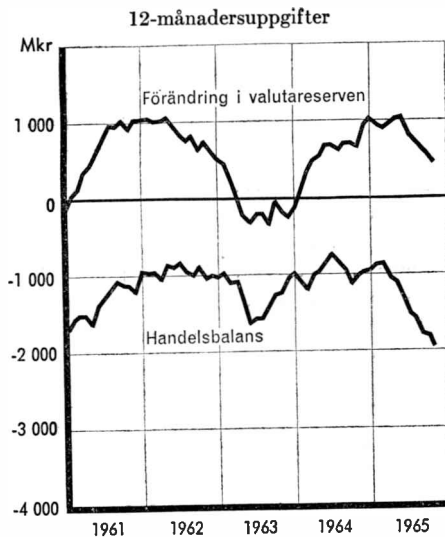

Diagram N. Handelsbalans och valutareserv

Importen var under samma tid 2 470 mkr eller 15 % högre än föregående år. Större ökningar redovisas bl. a. för järn och stål (23 %), maskiner och apparater andra än elektriska (22 %) och transportmedel (27 %), medan importen av mineraloljor endast ökade 2 %.

Den förskjutning i utrikeshandeln länderfördelning, som inträffade 1964 och som innebar att handelsomslutningen med EFTA-länderna inklusive Finland för första gången blev större än handelsomslutningen med EEC-länderna, fortsatte under 1965. Importen från EFTA-länderna och EEC-länderna ökade under januari—oktober båda med 17 %, medan exporten till samma områden ökade med 13 % resp. 6 %.

För årets tre första kvartal föreligger statistiska centralbyråns indexberäkningar för utrikeshandeln pris- och volymutveckling. Såväl importpriser som exportpriser var under första halvåret 1965 3 % högre än under motsvarande tid 1964. Även under tredje kvartalet låg exportpriserna 3 % över fjolårsnivån, medan ökningen av importpriserna stannade vid 1 %. Den volymmässiga ökningen av importen och exporten har under de tre första kvartalerna 1965 utgjort 12 % resp. 6 %, vilket tillsammans med en prisökning på i genomsnitt 2 % resp. 3 % resulterat i en värdemässig ökning av importen med 15 % och av exporten med 10 % under nämnda period.

Sjöfartsnettot

Den svenska handelsflottans tonnage var under 1965 i genomsnitt ca 60 000 ton lägre än under 1964, men det upplagda tonnaget minskade samtidigt ungefär lika mycket, varför det sysselsatta tonnaget var ungefär lika stort som 1964.

Tabell 11. Svenska statens krediter till utlandet

Mkr

	Utestående belopp ultimo 1964	Utbetalt under 1965	Återbetalt under 1965	Utestående belopp ultimo 1965	Beviljat, ännu ej utbetalt belopp
Danmark	103,6	—	4,3	99,3	—
Finland	374,5	—	14,9	359,6	—
Indien	6,0	18,0	—	24,0	—
Norge	85,9	—	4,6	81,3	—
Sovjetunionen	340,8	—	88,2	252,6	—
Tanzania	—	2,5	—	2,5	7,5
Tunisien	6,0	—	—	6,0	6,0
Turkiet	13,6	5,2	0,7	18,1	10,4
Summa	930,4	25,7	112,7	843,4	23,9

Rederiernas intäkter och kostnader vid utrikes fart minskade båda under årets tre första kvartal något, och nettot förblev i stort sett oförändrat under perioden som helhet, medan en jämförelse av varje kvartal för sig med föregående år visar ett sämre utfall under första kvartalet och ett bättre utfall under tredje kvartalet. Om övriga i sjöfartsnettot ingående poster antages ha varit oförändrade från 1964, kan sjöfartsnettot för helåret 1965 beräknas till 1 550 mkr mot 1 540 mkr för 1964.

Övriga löpande betalningar

Nettot av till riksbanken rapporterade »övriga löpande betalningar», omfattande resor och uppehållskostnader, avkastning på kapital, försäkringar, provisioner, licensavgifter och royalties, entreprenader, gåvor och arv m. m., har på basis av uppgifter för i huvudsak första halvåret beräknats sluta med ett registrerat underskott på inemot 900 mkr för hela 1965 mot 672 mkr för 1964. Över hälften av denna försämring hänförs till utfallet av uppehållskostnaderna, medan återstoden fördelar sig på andra tjänstetransaktioner. För de tre första kvartalen 1965 redovisas en ökning av nettounderskottet för uppehållskostnaderna med ca 150 mkr, vilket innebär, att den sedan flera år tillbaka pågående försämringen av turistnettot fortsatt i ökad takt. Dessa beräkningar grundar sig på ett relativt gott statistiskt material, medan uppgifterna för andra tjänster är mera osäkra. Den registrerade försämringen i utfallet för de senare torde främst bero på ökat redovisningsbortfall.

Kapitaltransaktioner

De *statliga kapitaltransaktionerna* har preliminärt beräknats resultera i ett nettokapitalinflöde på 16 mkr under 1965. De viktigaste delposterna är amorte-

ringar på svenska statskrediter till utlandet med 113 mkr, utbetalning av nya krediter om 26 mkr, IDA:s disposition av 52 mkr av de medel som från svensk sida ställts till organisationens föfogande samt ökning av Sveriges kortfristiga fordran på FN för kostnader i samband med fredsbevarande aktioner med ca 50 mkr.

Värdepappershandeln, som omfattar import och export av tidigare emitterade värdepapper men ej nyemissioner, har under årets tre första kvartal inneburit en nettokapitalexport på 32 mkr. För fjärde kvartalet har värdepappershandeln antagits balansera.

Det fortsatt strama kreditmarknadsläget i Sverige under 1965 har föranlett företagen att i likhet med föregående år i stor utsträckning söka finansieringsmöjligheter utomlands. De till riksbanken redovisade *privata lånen* resulterade under första halvåret i en nettokapitalimport på ca 275 mkr, och på basis av preliminära uppgifter för tiden fram till ultimo november har motsvarande belopp för hela året beräknats till ca 550 mkr. De redovisade privata lånen skulle därmed ha givit ett något högre netto än under 1964. I beloppet ingår bl. a. svenska företags obligationsemmissioner utomlands, tillsammans uppgående till ca 370 mkr. *Direkta investeringar* medförde under första halvåret ett nettokapitalutflöde på ca 80 mkr. Föreliggande uppgifter för resten av året tyder på ett nettoutflöde för hela 1965 på ca 150 mkr eller betydligt mindre än under 1964. Det bör emellertid framhållas, att här nämnda siffror ännu är rätt osäkra och att icke obetydliga revideringar senare kan bli erforderliga.

Restposten

Skillnaden mellan de rapporterade varu- och tjänstetransaktionerna och de rapporterade kapitaltransaktionerna å ena sidan och förändringen i bankernas utlandsställning å den andra representeras i betalningsbalansen av restposten. Såsom förut nämnts har underskottet i bytesbalansen för 1965 preliminärt beräknats till ca 1 400 mkr. De statliga kapitaltransaktionerna har lämnat ett obetydligt nettotillskott av valutor, och de till riksbanken rapporterade privata kapitaltransaktionerna beräknas ha resulterat i en nettokapitalimport på ca 400 mkr. Då bankernas utlandsställning under året icke undergått någon större nettoförändring, har restposten blivit osedvanligt stor eller ca 1 000 mkr mot 724 mkr föregående år. En del av ökningen i restposten torde bero på ökad nettokredittagning i utlandet, bl. a. sammanhängande med det strama kreditmarknadsläget här hemma.

Bankernas utlandsställning

Den svenska *valutareserven* har traditionellt definierats såsom riksbankens nettoinnehav av guld och valutor samt affärsbankernas avista nettoinnehav av valutor (tabell 12). Genom att Internationella valutafondens transaktioner i svenska kronor ökat under de senaste åren, har de härigenom uppstående sväng-

Tabell 12. Bankernas utlandsställning

Mkr

	Riksbanken		Affärsbankerna		Valutareserven (1+2+3)		Bankernas utlandsställning (4+5)	
	Guld och valutor	Ställning gentemot IMF	Avista- till- gångar	Tids- position	Ställ- ning	12-mån.- förändr.	Ställ- ning	12-mån.- förändr.
1960	2 435	194	453	— 17	3 082	— 159	3 065	— 239
1961	3 318	324	472	171	4 114	1 032	4 285	1 220
1962	3 869	246	492	119	4 607	493	4 726	441
1963	3 619	272	595	123	4 486	— 121	4 609	— 117
1964	4 476	453	576	48	5 505	1 019	5 553	944
1965 jan.	4 574	453	626	— 2	5 653	931	5 651	840
febr.	4 723	453	521	— 17	5 697	895	5 680	786
mars	4 966	453	299	—107	5 718	967	5 611	794
april	4 934	479	234	— 98	5 647	996	5 549	857
maj	4 797	608	405	— 99	5 810	1 039	5 711	918
juni	4 698	608	456	—130	5 762	813	5 632	614
juli	4 631	686	430	— 64	5 747	733	5 683	545
aug.	4 554	737	417	—130	5 708	663	5 578	472
sept.	4 539	737	544	—105	5 820	569	5 715	407
okt.	4 466	737	394	—109	5 597	438	5 488	239
nov.	4 337	737	591	— 17	5 665	311	5 648	263
dec.	4 207	737	663 p	— 6 p	5 607 p	102 p	5 601 p	48 p

ningarna i valutareserven såsom den traditionellt definierats nödvändiggjort, att ställningen gentemot valutafonden tas med vid analysen av valutautvecklingen. Ett skäl härför är också, att ett medlemsland vid behov kan använda sin nettofordran på fonden för inköp av utländska valutor. Det har därför numera ansetts befogat att i valutareserven inräkna riksbankens nettofordran på Internationella valutafonden. Detta överensstämmer också med den redovisning av valutareserven som förekommer i andra länder.

Valutareserven, som steg med drygt en miljard kronor under 1964, fortsatte att öka under början av 1965 och var vid halvårsskiftet ca 250 mkr högre än vid årets början. Under tredje kvartalet var ökningen mindre och den förbyttes under fjärde kvartalet i en minskning på ca 200 mkr. Valutareserven låg därför vid årets slut ungefär 100 mkr högre än vid årets början.

Av de i valutareserven ingående komponenterna nådde riksbankens guld- och valutainnehav sin hittills högsta nivå i mars, då den uppgick till 4 966 mkr. Därefter minskade den varje månad till 4 207 mkr vid årets slut, vilket innebär en minskning över året på 269 mkr.

Riksbankens nettoställning gentemot Internationella valutafonden förbättra-

des under året med 284 mkr, dels genom att fonden vid fyra tillfällen disponerade svenska kronor i samband med stödåtgärder för olika länder, dels genom att GAB-avtalet i maj på nytt aktiverades i samband med Storbritanniens dragning på valutafonden. Fondens lån hos riksbanken uppgick denna gång till 90,5 mkr.

Affärsbankernas avista nettoinnehav av utländska valutor, som under året varierat mellan lägst 234 mkr i april och högst ca 660 mkr i december, låg vid årets slut ca 100 mkr högre än vid årets början. Genomsnittligt var detta valutainnehav under 1965 ca 300 mkr lägre än under föregående år.

Affärsbankernas tidsposition var under hela 1964 positiv, varierande mellan 22 mkr och 124 mkr. Under 1965 har tidspositionen varje månad varit negativ och varierat mellan minus 2 mkr och minus 130 mkr. För året som helhet har tidspositionen netto minskat med ca 50 mkr.

Valutamarknaden

Osäkerheten om pundets utveckling har satt sin prägel på de internationella valutamarknaderna under 1965. Kortfristiga kapitalrörelser, orsakade bl. a. av oron för pundvalutan och de amerikanska åtgärderna för att stärka den amerikanska betalningsbalansen, har förorsakat vissa störningar på valutamarknaderna. Det internationella samarbetet i olika former på valutaområdet har emellertid verksamt bidragit till att dämpa verkningarna av dessa störningar.

Guldpriset på London-marknaden har fluktuerat mellan cirka 35,09 och 35,19 dollar per uns fint guld. I början av året meddelades, att Frankrike beslutat konvertera sina dollarbehållningar till guld samt att i fortsättningen reglera eventuella betalningsbalansunderskott i guld. Dessa tillkännagivanden förorsakade till en början en del privata spekulationsköp på London-marknaden. I övrigt har aktiviteten på guldmarknaden under inflytande av oron på valutamarknaderna tidvis varit rätt livlig. Det kan noteras, att Kina under året konverterat pundtillgodohavanden till guld samt att Sovjet under höstmånaderna återupptagit sina guldutbud. En stabiliserande funktion på marknaden har även under 1965 utövats av den av ett antal centralbanker organiserade s. k. guld-poolen.

Den förbättring av *pundet*, som inleddes efter den internationella stödaktionen i november 1964, fortsatte fram till slutet av februari 1965. De kreditfaciliteter, som ingick i nyssnämnda stödaktion, förlängdes nämnda månad till slutet av maj 1965. Trots detta föll pundet något tillbaka under mars månad. Med undantag för en period efter framläggandet av den brittiska budgeten i april, då en förbättring för pundet kunde registreras, karakteriserades de följande månaderna av en viss osäkerhet om pundets utveckling, och pundkursen gentemot den amerikanska dollarn visade tidvis en fallande tendens. I början av september offentliggjordes en överenskommelse mellan Bank of England och ett antal centralbanker, innebärande att nya kreditfaciliteter ställdes till Bank of Englands förfogande. Detta i förening med tidigare vidtagna interna åtgärder i Stor-

britannien för att förbättra betalningsbalansen synes ha medfört, att spekulatjonen mot pundet upphörde och att förtroendet började återvända. De första dagarna i november uppnåddes den högsta noteringen för pund gentemot dollar på omkring tre år. Denna förbättrade utveckling för pundet påverkades i relativt ringa mån av den politiska oron i samband med den rhodesiska självständighetsförklaringen den 10 november liksom av den amerikanska diskontohöjningen den 6 december.

I syfte att minska kapitalutflödet och därigenom åstadkomma en förbättring av USA:s betalningsbalans vidtog de amerikanska myndigheterna i februari vissa åtgärder, som till en början medförde en i stort sett gynnsam utveckling för den *amerikanska dollarn*. Ytterligare ingripanden bedömdes emellertid erforderliga, varför myndigheterna i början av december skärpte de tidigare åtgärderna samtidigt som diskontot höjdes från 4% till 4 1/2%. De s. k. swaparrangementen mellan Federal Reserve Bank of New York och vissa centralbanker har under året utökats och vid ett flertal tillfällen utnyttjats bl. a. för att utjämna kursfluktuationer till följd av kortfristiga kapitalrörelser mellan länderna.

Den *franska francen* har i likhet med föregående år varit fast under hela året med dollarkursen vid eller i närheten av den nedre marginalkursen. Den *tyska marken*, som under hela 1964 låg mycket fast, har från maj månad företett en betydligt svagare tendens främst till följd av försämringen i den tyska handelsbalansen. Kursen för amerikanska dollar i Frankfurt steg sålunda successivt för att i augusti noteras betydligt över paritetsläget. Därefter har emellertid en viss förbättring inträtt för den tyska marken. Den *schweiziska francen* försvagades relativt kraftigt från början av året till frammot juni, varefter en lika markant förbättring inträdde, med påföljd att dollarkursen i Zürich låg i ungefär samma läge mot slutet av året som vid dess början.

Utvecklingen på den svenska valutamarknaden har under större delen av året kännetecknats av en svagare tendens för den *svenska kronan* än under 1964. Sålunda har kurserna för de viktigare utländska valutorna i stort sett legat högre än föregående år. Detta sammanhänger med den försvagning av handelsbalansen som inträtt under året med åtföljande försämring av valutautvecklingen.

De av riksbanken i enlighet med bestämmelserna i det Europeiska monetära avtalet (EMA) fastställda marginalkurserna för US-dollar har under året varit oförändrade, nämligen 5,1350 köpkurs och 5,2125 säljkurs.

Internationellt finansiellt samarbete

Det internationella betalningssystemet och det framtida likviditetsbehovet har varit föremål för fortsatta överväganden under året. Den studiegrupp, som haft i uppdrag av den s. k. tio-ländergruppen att undersöka olika förslag i fråga om skapandet av reservtillgångar antingen genom Internationella valutafonden eller på annat sätt, har avgivit en rapport. I denna analyseras olika möjligheter att öka den internationella likviditeten. Däremot har gruppen i enlighet med upp-

draget icke uttalat sig till förmån för visst förslag eller om behovet av likviditetsökning. Vid möte mellan finansministrar och centralbankschefer i tio-ländergruppen i anslutning till Internationella valutafondens årsmöte i september 1965 har dessa uppdragit åt sina ställföreträdare att utreda vilken bas för en överenskommelse som kan uppnås för erforderliga förbättringar i det internationella betalningssystemet, inbegripet arrangemang för tillskapandet av reservtillgångar, när så kan bli behövligt för att upprätthålla en adekvat tillgång på reserver i världen.

Förslag om ökning av kvoterna i *Internationella valutafonden (IMF)* har framlagts av fondens direktion. Förslaget innebär dels en selektiv ökning av sådana kvoter som inte längre återspeglar respektive lands ekonomiska ställning, dels en generell ökning därefter av samtliga kvoter med 25 %. Bland de 16 länder som den selektiva kvotökningen avses omfatta ingår Sverige. För att medlemsland, som föreslås få selektiv kvotökning i fonden, skall bibehålla sin relativa andel i *Världsbankens (IBRD)* grundfond, har Världsbankens direktion föreslagit en ökning av bankens grundfond och vissa länders andelar av denna. Förslagets närmare utformning m. m. framgår av Kungl. Maj:ts proposition nr 122 till 1965 års riksdag. För Sveriges del innebär förslagen, vilka godkänkts av riksdagen, att den svenska IMF-kvoten ökas från 150 miljoner dollar till 225 miljoner dollar samt att den svenska andelen i Världsbankens grundfond ökas från 200 miljoner dollar till 240 miljoner dollar. Tiden inom vilken medlemsländerna skall meddela sitt samtycke till ökningarna, har efter förlängning fastställts till den 25 mars 1966 för kvotökningen i fonden och den 29 april 1966 för ökningen av andelskapitalet i banken.

Valutafonden har under 1965 i samband med valutastöd till andra länder disponerat netto 194,0 mkr av sitt krontillgodohavande i riksbanken. I april disponerades 25,9 mkr för en egyptisk dragning. I samband med en brittisk dragning i maj av sammanlagt 1 400 miljoner dollar utnyttjades 38,8 mkr av tillgodohavandet. Storbritanniens dragning finansierades av fonden genom disposition av 475 miljoner dollar av innehavet av olika valutor, köp av valutor mot guld för 400 miljoner dollar samt upplåning av 525 miljoner dollar under GAB-avtalet. För Sveriges del innebar detta, att jämte förutnämnda disposition av krontillgodohavandet fonden sålt guld till riksbanken mot kronor till ett belopp av 64,7 mkr samt erhållit ett lån på 90,5 mkr från riksbanken under det angivna avtalet. Vidare har fonden utnyttjat sitt krontillgodohavande i juli med 77,6 mkr för en dragning från USA:s sida och i augusti med 51,7 mkr för en jugoslavisk dragning.

Fondens behållning av svenska kronor uppgick den 31 december 1965 till 206,6 mkr motsvarande 27 % av Sveriges kvot i fonden.

GAB-avtalet (General Arrangements to Borrow) har förlängts med fyra år. Avtalet, om vilket överenskommelse träffades 1962, gäller för en tid av fyra år och utlöper först den 24 oktober 1966. Den redan beslutade fyraårsförlängningen gäller därför från nämnda tidpunkt. Deltagarnas åtaganden är oförändrade, men avtalet avses bli föremål för översyn före utgången av oktober 1968.

De krediter på totalt 3 000 miljoner dollar, som beviljades den brittiska centralbanken i november 1964 av ett antal centralbanker, Export-Import Bank och Internationella regleringsbanken, har efter förlängning avvecklats i maj 1965 i samband med den förutnämnda brittiska dragningen på valutafonden. I september har överenskommelse träffats om nya kortfristiga finansiella stödarrangemang för pundet med deltagande av flertalet av de banker, däribland riksbanken, som medverkade vid motsvarande stödaktion i november 1964. Arrangemangen är av beredskapsnatur och avsedda att utnyttjas i mån av behov.

Överenskommelsen avseende swap-transaktionen på 50 miljoner dollar, motsvarande 259 mkr, mellan riksbanken och Federal Reserve Bank of New York har förlängts med ett år till den 19 juli 1966. Det totala beloppet amerikanska överenskommelser av detta slag, som ingåtts med centralbanker och Internationella regleringsbanken, uppgick vid årets slut till ca 2 800 miljoner dollar.

Till *Internationella utvecklingsfonden (IDA)* har under året erlagts dels det ordinarie svenska bidraget, vilket för vartdera av åren 1965—1967 skall uppgå till 25,9 mkr, utgörande motvärdet till 5 miljoner dollar, dels ock liksom tidigare år ett särskilt svenskt bidrag, som för 1965 uppgick till 15,5 mkr. Båda beloppen har erlagts medelst skuldförbindelser. Sveriges totala bidrag till utvecklingsfonden uppgick vid årets slut till 171,9 mkr, varav 78,1 mkr utgör ordinarie bidrag och 93,8 mkr särskilda bidrag. Till utvecklingsfondens förfogande stående ännu ej ianspråktaget belopp under skuldförbindelser uppgick vid årets slut till 89,4 mkr.

Överenskommelse har träffats om villkoren för det *Europeiska monetära avtalets (EMA)* giltighet efter 31 december 1965. De viktigare ändringar, som beslutats, avser bemyndigande för styrelsen att bevilja lån, inbetalningen till europeiska fonden, s. k. interim finance, utträdesbestämmelserna och tiden för nästa översyn. Styrelsen har sålunda medgivits rätt att, utan att hänskjuta ärendet till OECD:s råd, bevilja krediter med en löptid ej överstigande ett år och till ett maximalt belopp av 50 miljoner dollar för varje kredit. I fortsättningen skall vidare gälla, att land, som erhåller kredit från europeiska fonden, befrias från skyldighet att delta i sådan inbetalning till fonden, som kan erfordras på grund av krediten. Tiden för interim finance, d. v. s. skyldigheten att inom vissa gränser ställa sin valuta till annan medlems förfogande, har förlängts från en till två månader. Från och med 1966 skall vidare gälla, att medlem må utträda med ett års uppsägningstid och att nästa översyn av avtalet skall ske senast 30 september 1968 i stället för varje år, som tidigare varit fallet.

Av de i samband med likvidationen av den *Europeiska betalningsunionen (EPU)* utestående svenska fordringarna kvarstod vid årets utgång fordringar på Grekland och Turkiet till ett belopp av 0,4 mkr. Fordringarna på Island och Norge har slutbetalts under året.

Vid förhandlingar i början av år 1965 mellan Sverige å ena sidan och Rumänien resp. Sovjetunionen å den andra har överenskommelse träffats om att betalningarna mellan Sverige och länderna ifråga från och med halvårsskiftet 1965

skall verkställas i svenska kronor eller annan konvertibel valuta. Därmed har de sista kvarvarande *bilateral betalningsavtalen* mellan svenska staten och utlandet upphört att gälla. Betalningarna mellan Sverige och Östtyskland har liksom tidigare reglerats genom ett på privat väg träffat globalkompensationsavtal.

Inom ramen för Sveriges finansiella *bistånd till utvecklingsländerna* har ett avtal träffats med Tanzania den 24 september 1965 om en svensk statskredit om sammanlagt 10 mkr. Genom ett tilläggsprotokoll den 22 oktober 1965 till avtalet med Tunisien den 29 mars 1963 har vidare överenskommelse träffats om en svensk tilläggskredit om 6 mkr.

Riksbankens bokslut

Å sidorna 34—40 har intagits riksbankens bokslut för år 1965.

Vid uppgörande av riksbankens bokslut för 1965 har guldbehållningen i likhet med föregående år redovisats på tillgångssidan till ett pris av 2 480 kronor per kilogram. Såsom en särskild tilläggspost »Övervärde å guld» upptages skillnaden mellan guldbehållningens dagsvärde och värdet enligt nämnda pris.

Liksom föregående år har upplupna, ännu ej betalda räntor å svenska obligationer per den 31 december 1965 bokförts å vinst- och förlusträkningen.

Riksbankens nettovinst under 1965 har uppgått till ett belopp av 208 334 928 kronor och 33 öre.

Utgående

Tillgångar	1964		1965	
	Kronor		Kronor	
Guldbehållning	416 607 712	87	445 804 293	45
Övervärde å guld	561 293 217	72	600 629 605	87
	(977 900 930)	59		
Utländska statspapper	2 820 357 000	—	2 666 467 500	—
Utrikes växlar	56 510 402	28	49 956 681	37
Fordringar hos utländsk bank eller bankir, nettobelopp	621 594 778	08	444 003 703	33
Lån till Internationella valutafonden	77 598 000	—	168 129 000	—
Övriga utländska tillgångar	10 539 233	76	10 624 024	84
	(3 586 599 414)	12		
Skattkammарväxlar	1 370 000 000	—	2 265 000 000	—
Statens och hypoteksinrättningsobligationer	3 336 560 700	—	2 856 020 595	—
	(4 706 560 700)	—		
Diskonterade växlar	14 535 265	12	20 455 706	78
Hypotekslån	89 240 680	—	355 994 705	—
Kredit i checkräkning	165 392	02	454 211	82
Avbetalningslån	78 196 564	38	81 678 528	01
	(182 137 901)	52		
Hos riksgäldskontoret inestående pensions- fondsmedel	6 767 843	18	6 767 843	18
Skiljemynt	13 864 317	40	9 815 357	71
Inhemska bankers checkar, postremissväxlar m. m.	23 322 510	58	19 594 866	14
Övriga tillgångar	214 075 471	36	175 438 745	07
Sveriges kvot i Internationella valutafonden	775 981 500	—	775 981 500	—
Sveriges andel i Internationella återuppbygg- nadsbankens grundfond, inbetalt belopp ..	103 464 200	—	103 464 200	—
Summa	10 590 674 788	75		
				11 056 281 067
				57

balansräkning

Skulder	1 9 6 4		1 9 6 5	
	Kronor		Kronor	
Utelöpande sedlar	8 386 308 786	—		8 746 082 386 —
Utelöpande postremissväxlar	6 264 796 76			3 963 820 25
Checkräkning (statliga myndigheter)	77 828 323 09		74 085 218 22	
» (bankaktiebolag)	139 755 565 06		162 585 676 54	
» (andra insättare)	2 286 154 86		2 350 831 34	239 021 726 10
	(219 870 043 01)			
Depositions- och kapitalräkning	175 906 56		175 906 56	
Skogskontomedel	828 151 46		714 856 36	
Medel & konton för investering i skogsbruk och rörelse	967 876 958 09		1 138 976 287 76	1 139 867 050 68
	(968 881 016 11)			
Kursdifferenskonto	178 617 544 42			252 669 779 94
Övriga skulder	10 161 452 52			6 579 556 09
Grundfond	50 000 000 —		50 000 000 —	
Avbetalningslänefond	125 000 000 —		125 000 000 —	
Reservfond	20 000 000 —		20 000 000 —	
Pensionsfonder	6 767 843 18		6 767 843 18	
Riksbankens byggnadsfond	50 000 000 —		50 000 000 —	
Balanserade vinstmedel från föregående år	119 017 25		375 915 01	
vinst för året	167 256 897 76		208 334 928 33	460 478 686 52
	(419 143 758 19)			
Internationella valutafonden	400 707 196 15			206 638 076 70
Internationella återuppbyggnadsbanken	720 195 59			979 985 29
Summa	10590674 788 75			11 056 281 067 57

	1964		1965	
	Kronor		Kronor	
Utgifter och förluster				
Räntor å inlåningsräkningar	58 391	26		59 430 38
<u>Arvoden till fullmäktige och suppleanter för fullmäktige m. fl.</u>				
Fullmäktige och suppleanter för dem	97 987	08	98 912	59
Styrelseledamöter vid avdelningskontoren och suppleanter för dem	138 084	01	140 000	—
Ledamöter i valutastyrelsen och suppleanter för dem	15 180	—	14 713	34
	251 251	09	253 625	93
<u>Avlöningar till ordinarie tjänstemän</u>				
Lön, vikariatsersättning, kallortstillägg m. m.	3 241 393	94	2 997 152	33
<u>Avlöningar till icke-ordinarie personal</u>				
Lön, vikariatsersättning, kallortstillägg m. m.	4 553 892	45	4 894 525	51
Tilläggsarvoden jämlikt 35 § 1 och 2 mom. avlöningsreglementet		—	15 250	—
Ersättning till tillfälliga befattningshavare ..	2 049 040	18	2 234 099	98
Övertidsersättning m. m.	81 491	74	95 322	87
	6 684 424	37	7 239 198	36
<u>Arvoden och särskilda ersättningar m. m.</u>				
Gottgörelse jämlikt 18 § 1 mom. avlöningsreglementet	13 523	10	11 858	83
Gratifikation eller belöning enligt 37 § avlöningsreglementet	3 675	—	2 350	—
Kompensation för förhöjd folkpensionsavgift..	120 758	40	¹ —	—
	137 956	50	14 208	83
<u>Rörligt tillägg</u>	3 760 308	90	⁴ 487 766	—
	(14 075 334)	80)		14 991 951 45
<u>Pensioner m. m.</u>	² 4 275 925	66		³ 4 573 851 56
Transport	18 409 651	72		19 625 233 39

¹ Kompensation för förhöjd folkpensionsavgift kr. 128 493:— ingår i posten »Rörligt tillägg».

² Därav avgifter till den allmänna tilläggs pensioneringen kr. 682 000:—.

³ Därav avgifter till den allmänna tilläggs pensioneringen kr. 827 100:—.

förlusträkning

	1964		1965		
	Kronor		Kronor		Kronor
Inkomster och vinster					
Diskonto å värlar	868 036	48	1 288 208	55	
Räntor å hypotekslån m. m.	19 934 607	33	35 941 485	28	
Räntor å avbetalningslån	3 553 431	92	4 668 979	35	
Inbetalningar å inom linjen förda eller avskrivna lånefordringar	607	—	390	—	41 899 063 18
	(24 356 682)	73)			
Av utrikesrörelsen uppkommen vinst	114 960 128	82			158 859 928 82
Inkomst av svenska statspapper och obligationer, efter nedskrivningar	42 497 099	93	33 721 458	23	
Provisioner m. m.	166 576	37	147 369	57	
Courtage å obligationer	246 891	47	24 947	97	
Ränta å hos riksgäldskontoret inestående pensionsfondsmedel	351 927	85	358 695	69	
Avgifter för i förvar mottagna depositioner ..	552 438	45	568 742	55	
Ersättning för förvaltning av statens bosättningslånefond	204 216	—	212 298	—	
Ersättning för förvaltning av statens egna-hemslånefond m. fl. fonder	118 450	50	104 666	70	
Inkomster av fastigheter	401 666	74	434 022	59	
Kassaöverskott	7 261	68	7 569	80	
Diverse	9 075 918	24	370 575	97	35 950 347 07
	(53 622 447)	23)			
Summa	192 939 258	78			236 709 339 07

Vinst- och

	1964		1965	
	Kronor		Kronor	
Utgifter och förluster				
<u>Förvaltningsutgifter m. m.</u>	(18 409 651 72)	Transport	19 625 233 39	
Ändrings- och reparationsarbeten å fastigheter	216 177 47	504 927 74		
Fastighetsutskylder, renhållning av gator och gårdar	118 975 69	144 207 37		
Kontorshyror	217 934 91	211 331 25		
Rengöring inom fastigheterna	299 264 73	312 993 08		
Värme och belysning	261 347 85	237 722 98		
Inventarier och deras underhåll	285 720 07	352 415 76		
Materialier, tidningar, böcker m. m.	425 037 72	449 275 87		
Post-, assurances-, telegram- och telefonavgifter	1 325 774 66	1 534 633 25		
Rese-, traktaments- och flyttningkostnader ..	161 029 21	143 270 35		
Personalvård m. m.	66 766 60	59 700 36		
Vissa beredskapsutgifter	285 767 92	27 422 28		
Övriga förvaltningsutgifter	301 629 19	437 926 11	4 415 826 40	
	(3 965 426 02)			
Courtage å obligationer	18 065 96	3 387 67		
Kassaförluster	15 977 91	5 251 91		
Diverse	53 974 63	54 711 37	63 350 95	
	(88 018 50)			
Kostnader för sedeltryckeriet ¹	1 800 000 —		4 270 000 —	
Av Tumba bruk levererat sedelpapper ²	1 419 264 78		—	
Summa utgifter och förluster	25 682 361 02		28 374 410 74	
Saldo vinst	167 256 897 76		208 334 928 33	
Summa	192 939 258 78		236 709 339 07	

¹ Jämför § 27 i berättelsen.² » § 28 i » .

förlusträkning

	1964		1965	
	Kronor		Kronor	
Inkomster och vinster	192 939 258	78	236 709 339	07
Summa	192 939 258	78	236 709 339	07

**Vissa inom linjen förda tillgångar vid 1964 och
1965 års slut**

<i>Tillgångar</i>	1964		1965	
	Kronor		Kronor	
Riksbankens mynt- och medaljsamling	160 037	81	160 157	81
Taxeringsvärdet av riksbankens fastigheter vid resp. års slut enligt nedanstående specifikation	15 254 200	—	17 963 800	—
Aktier i Internationella Banken i Basel ¹	1 800 000	—	1 800 000	—
Aktier i AB Tumba bruk	25 000 000	—	25 000 000	—
Vissa utländska obligationer och fordringar	35 625 610	25	33 762 004	76
Summa	77 839 848	06	78 685 962	57
Fastigheten i:				
Stockholm: bankhuset	5 910 000	—	6 000 000	—
sedeltryckeriet	1 500 000	—	1 700 000	—
Göteborg	1 585 000	—	2 385 000	—
Falun	365 000	—	419 000	—
Gävle	375 000	—	470 000	—
Halmstad	410 000	—	500 000	—
Härnösand	290 000	—	350 000	—
Jönköping	226 000	—	390 000	—
Karlstad	200 000	—	400 000	—
Kristianstad	300 000	—	380 000	—
Linköping	500 000	—	600 000	—
Luleå	387 000	—	615 000	—
Nyköping	520 000	—	750 000	—
Uppsala	666 200	—	665 800	—
Visby	240 000	—	244 000	—
Växjö	830 000	—	900 000	—
Örebro	325 000	—	560 000	—
Östersund	300 000	—	310 000	—
Tumba: sedelförbränningshuset	200 000	—	200 000	—
Diverse valv	125 000	—	125 000	—
Summa	15 254 200	—	17 963 800	—

¹ Hela aktieinnehavet utgör Schw. Fres. 10.000.000:— (4.000 st. aktier à Schw. Fres. 2.500:—). Av likviden härför har 25 % erlagts.

Utlåning från vissa lånefonder

Utestående lån den 31 december 1963—1965 i tusental kronor

	Avbetalnings- lånefonden		Statens bosättnings- lånefond		Egnahems- m. fl. lånefonder		Fonden för supplementär jordbrukskredit		Värnpliktslån			
									Värnplikts- lånefonden		Fonden för låneunderstöd	
	Antal	Belopp	Antal	Belopp	Antal	Belopp	Antal	Belopp	Antal	Belopp	Antal	Belopp
Huvudkontoret.	1 406	6 041	6 148	12 543	2 515	28 322	3	15	252	820	70	138
Göteborg	1 760	10 249	1 684	3 320	511	1 669	—	—	64	181	15	35
Malmö	1 314	7 598	3 245	6 462	175	1 391	—	—	89	282	9	17
Falun	374	1 499	1 080	2 176	553	2 251	3	3	40	114	—	—
Gävle	590	2 643	1 598	3 355	1 224	3 328	—	—	32	96	4	2
Halmstad	377	1 768	778	1 662	969	4 996	—	—	30	85	4	8
Härnösand	682	2 265	1 841	3 368	2 432	4 099	2	3	34	127	—	—
Jönköping	604	2 720	1 250	2 651	463	2 577	4	10	26	91	4	4
Kalmar	404	1 445	1 365	2 774	649	2 729	—	—	41	140	—	—
Karlskrona	284	1 179	755	1 571	766	3 598	1	1	37	123	4	3
Karlstad	262	883	1 097	2 348	1 662	5 071	3	6	21	77	5	4
Kristianstad	358	1 678	1 371	2 605	1 064	5 860	—	—	36	120	2	6
Linköping	788	2 989	2 100	4 408	829	4 102	5	8	49	179	1	0
Luleå	1 299	4 159	2 083	4 202	2 626	5 153	2	2	21	61	2	5
Mariestad	337	1 547	1 084	2 002	541	2 811	20	44	17	56	2	3
Nyköping	339	1 447	1 224	2 671	739	4 559	26	48	34	106	3	2
Umeå	992	3 436	1 556	2 931	1 867	5 813	1	1	22	69	1	1
Uppsala	2 705	15 149	1 765	3 686	941	3 901	25	42	37	132	2	5
Visby	270	1 119	199	436	664	2 638	—	—	6	24	1	0
Vänersborg	241	957	1 279	2 796	1 560	6 792	5	20	32	116	5	5
Västerås	615	1 944	1 706	3 223	385	1 554	14	17	20	63	8	9
Växjö	491	2 482	950	2 138	776	3 343	—	—	15	42	1	0
Örebro	516	2 292	1 762	3 505	297	705	3	3	25	92	5	3
Östersund	999	4 187	676	1 379	1 907	4 168	—	—	26	74	2	2
S:a 31.12.65	18 007	81 679	38 596	78 213	26 115	111 430	117	223	1 006	3 268	150	251
S:a 31.12.64	17 118	78 197	35 383	60 044	29 818	122 528	231	360	1 027	3 095	189	316
S:a 31.12.63	15 056	66 559	34 036	47 371	33 843	133 714	347	575	981	3 037	260	440

Vid utgången av åren 1964 och 1965 utestående lån, vilka övertagits från egnahemsorganen och hushållningssällskapen, fördelar sig till antal och belopp i tusental kronor på följande olika lånetyper:

	Utestående lån			
	1964		1965	
	Antal	Belopp	Antal	Belopp
<i>Utlåning, som handhaves av såväl huvudkontoret som avdelningskontoren:</i>				
Jordbruksegnahemslån, skogslån, äldre tilläggs- och förstärkningslån	12 534	62 520	11 354	57 534
Bostadsegnahemslån	6 350	26 784	5 641	24 232
Uppskovslån	7	2	7	1
Nybyggnadslån	6 620	4 463	5 522	3 184
Förbättringslån	2 583	2 501	1 939	1 694
Lån till estlandssvenskar	22	79	19	63
Premielån	28	8	4	3
Täckdikningslån	5	1	1	0
Transport	28 149	96 357	24 487	86 711
<i>Utlåning, som helt handhaves av huvudkontoret:</i>				
Arrendelån	14	10	5	9
Lån till låneförmedlare:				
Arbetsmåbrukslån	1 423	17 388	1 415	16 324
Jordbruksegnahemslån	23	343	21	300
Bostadsegnahemslån	209	8 430	187	8 085
Summa	29 818	122 528	26 115	111 430

Stödlån till jordbrukare

Utestående lån den 31 december 1963—1965 i tusental kronor

	Enl. SFS 369/1951 St A		Enl. SFS 706/1951 St B		Enl. SFS 764/1952 St C		Enl. SFS 723/1954 St D		Enl. SFS 593/1955 St E		Enl. SFS 650/1957 St F		Enl. SFS 83/1960 St G		Summa	
	Antal	Belopp	Antal	Belopp	Antal	Belopp	Antal	Belopp	Antal	Belopp	Antal	Belopp	Antal	Belopp	Antal	Belopp
HK	—	—	2	4	76	319	10	10	100	421	167	761	60	130	415	1 645
Göteborg ..	—	—	—	—	1	1	9	28	17	13	10	23	66	49	103	114
Malmö	—	—	2	9	5	10	46	89	8	19	—	—	3	4	64	131
Falun	—	—	—	—	6	3	3	3	4	5	43	167	74	110	130	289
Gävle	—	—	—	—	17	18	4	2	8	11	19	28	30	23	78	83
Halmstad ..	—	—	—	—	6	7	86	99	116	159	28	43	96	84	332	391
Härnösand ..	—	—	—	—	18	12	26	13	22	12	10	6	9	4	85	46
Jönköping ..	—	—	—	—	23	42	3	12	9	20	9	12	24	14	68	100
Kalmar	—	—	2	2	115	164	—	—	237	357	48	72	383	519	785	1 114
Karlskrona ..	—	—	1	1	25	24	6	6	41	38	25	46	62	74	160	189
Karlstad ...	—	—	1	2	22	30	6	4	43	142	44	113	180	158	296	449
Kristianstad	—	—	2	1	14	25	138	288	49	86	16	48	55	58	274	505
Linköping ..	—	—	4	5	129	266	1	2	217	662	104	247	45	36	500	1 217
Luleå	—	—	—	—	53	49	417	262	248	200	20	16	1	1	739	529
Mariestad ..	—	—	2	2	59	129	9	13	172	400	115	302	161	88	518	934
Nyköping ...	—	—	—	—	34	47	4	11	151	551	79	138	51	48	319	795
Umeå	—	—	—	—	243	106	692	396	369	279	131	120	25	9	1 460	910
Uppsala ...	—	—	—	—	53	128	9	13	118	425	244	1 197	102	173	526	1 936
Visby	—	—	—	—	12	23	—	—	7	26	1	4	241	226	261	278
Vänernborg .	1	2	—	—	16	32	16	22	49	106	43	72	229	162	354	396
Västerås ...	—	—	—	—	36	38	2	3	74	185	179	565	101	186	392	977
Växjö	—	—	—	—	13	15	7	9	5	5	11	9	33	26	69	63
Örebro	—	—	1	6	43	100	3	8	9	64	29	45	56	56	141	280
Östersund ..	—	—	—	—	7	12	1	0	1	0	2	2	1	0	12	14
S:a 31.12.65	1	2	17	31	1 026	1 600	1 498	1 295	2 074	4 186	1 377	4 034	2 088	2 238	8 081	13 387
S:a 31.12.64	1	2	23	35	1 699	2 310	1 957	1 979	3 104	6 577	2 986	6 786	2 329	3 732	12 099	21 422
S:a 31.12.63	2	4	33	57	2 404	3 416	2 471	2 941	4 372	10 212	6 365	11 973	2 499	5 417	18 146	34 021

Bankoutskottets memorial nr 1 år 1966

Riksbankens styrelse och vissa förvaltningsåtgärder

§ 1.

Fullmäktige m. fl.: Vid det val, som av riksdagens valmän förrättades den 13 maj 1965, utsågs ledamoten av riksdagens andra kammare, numera statsrådet Hans Gustafsson till fullmäktig för återstående delen av valperioden 1963—1966 efter herr Persson i Vinberg, som avsagt sig uppdraget att vara fullmäktig, och ledamoten av riksdagens första kammare Erik Wärnberg till suppleant för herr Gustafsson.

Samtidigt omvaldes ledamoten av riksdagens första kammare Emil Ahlkvist till fullmäktig för valperioden 1965—1968 och ledamoten av andra kammaren Birger Nilsson till dennes suppleant samt nyvaldes för samma period ledamoten av första kammaren Yngve Holmberg till fullmäktig och docenten Staffan Burénstam Linder till hans suppleant.

Fullmäktige utsåg samma dag för tiden till dess nytt val av fullmäktige år 1966 förrättats

till *vice ordförande* och *deputerad*: herr Hans Gustafsson;

till *riksbankschef*: herr Per Åsbrink;

till suppleant för riksbankschefen att med fullmäktigs rätt och ansvar vid inträffande förfall träda i hans ställe (*vice riksbankschef*): herr Sven Joge.

Sedan herr Hans Gustafsson den 15 september 1965 utnämns till statsråd och därmed jämlikt 30 § lagen för Sveriges riksbank och 16 § 4 mom. bankoreglementet frånträtt befattningen som fullmäktig, uppdrog fullmäktige åt herr Åsbrink att fungera som vice ordförande samt åt herr Wärnberg att tjänstgöra som deputerad intill dess att ny fullmäktig blivit utsedd.

Vid av riksdagens valmän den 4 november förrättat val utsågs herr Wärnberg till fullmäktig efter herr Gustafsson för återstoden av valperioden 1963—1966 och till suppleant för honom ledamoten av riksdagens andra kammare Villiam Björk.

Fullmäktige utsåg därefter den 11 i samma månad herr Wärnberg till *vice ordförande* i fullmäktige samt till *deputerad* för tiden till dess nytt val av fullmäktige år 1966 förrättats.

Bankdirektören Gunnar Åkermalm har beviljats tjänstledighet från den 8 juni 1965 tillsvidare för fullgörande av uppdrag inom ramen för Internationella valutafondens tekniska hjälp till medlemsländer.

Kungl. Maj:t har för tre år fr. o. m. den 1 juli 1965 förlängt förordnandet för professor Alf Johansson att vara suppleant för fullmäktig.

§ 2.

Riksbankens industristyrelse: Till ledamot av och ordförande i industristyrelsen utsåg fullmäktige den 13 maj 1965 herr Hans Gustafsson efter herr Persson

i Vinberg. Samtidigt förlängdes uppdragen för bankdirektören Hjalmar Ekengren och civilingenjören Gösta Carlsson att vara ledamöter av styrelsen samt för herr Gustaf Kollberg och bankokommissarien Anders Lemne att vara styrelsesuppleanter, Kollberg för ordföranden och Lemne för Ekengren.

Sedan herr Hans Gustafsson tillträtt statsrådsämbete (se § 1 ovan) och därmed lämnat uppdraget att vara ordförande i industristyrelsen utsåg fullmäktige den 11 november 1965 herr Erik Wärnberg till ny ordförande i sagda styrelse för tiden till dess nytt fullmäktigeval under år 1966 ägt rum med herr Kollberg som suppleant.

§ 3.

Valutastyrelsen: Fullmäktige meddelade den 13 maj 1965 fortsatt uppdrag åt vice riksbankschefen Sven Jøge och bankdirektören Gunnar Åkermalm att vara ledamöter, den förstnämnde tillika ordförande, i valutastyrelsen med bankdirektören Hjalmar Ekengren, respektive bankokommissarien Lennart Olofsson som personlig suppleant. Samtidigt utsågs herr Hans Gustafsson att vara ledamot och vice ordförande i valutastyrelsen efter herr Persson i Vinberg, som lämnat fullmäktige, och herr Torsten Bengtson till hans personlige suppleant. Valen gällde för tiden till dess att nytt fullmäktigeval äger rum år 1966.

I anledning av Åkermalm beviljad tjänstledighet från riksbanken (jfr § 1 ovan) beslöt fullmäktige den 3 juni 1965 att dennes suppleant Lennart Olofsson skulle inträda som ledamot i sagda styrelse under tiden för Åkermalms tjänstledighet, dock längst till dess nytt fullmäktigeval under år 1966 ägt rum. Bankokommissarien Åke Gustafsson skulle tillsvidare i stället för Olofsson fungera som suppleant i valutastyrelsen.

Till ny ledamot, tillika vice ordförande i valutastyrelsen efter herr Hans Gustafsson (se § 1 ovan) utsåg fullmäktige den 11 november 1965 herr Erik Wärnberg med herr Torsten Bengtson som suppleant.

Kungl. Maj:t har för tiden t. o. m. den 30 juni 1966 till ledamöter i valutastyrelsen utsett direktören L. H. O. Sjunnesson med direktören S. T. Åberg som suppleant, direktören, f. d. regeringsrådet S. J. M. Strömberg med bankdirektören O. V. R. Källqvist som suppleant, direktören Å. J. Wetterlind med direktören P. Prydz som suppleant samt kanslirådet S. L. Klackenbergs med departementssekreteraren J. A. Nipstad som suppleant.

§ 4.

Delegerade för riksdagens verk: Till ledamöter i delegerade under år 1965 utsåg fullmäktige den 10 december 1964 herrar Persson i Vinberg och Gustaf Kollberg med dåvarande ledamoten av fullmäktige generaldirektören Gunnar Svärd som suppleant.

Den 11 november 1965 utsågs herr Erik Wärnberg till ledamot av delegerade för återstoden av år 1965 i stället för herr Persson. Till suppleant för de två av fullmäktige valda delegerade utsågs samtidigt herr Torsten Bengtson i stället för herr Svärd vilken liksom herr Persson lämnat fullmäktige.

Herrar Kollberg och Wärnberg har av fullmäktige meddelats uppdrag att även under år 1966 vara ledamöter av delegerade och herr Bengtson att vara suppleant för dem.

§ 5.

Beträffande sammansättningen av styrelserna vid avdelningskontoren torde få hänvisas till fullmäktiges protokoll den 16 december 1965.

§ 6.

Skogskonto: I riksbanken inestod vid utgången av år 1965 ett belopp av i runt tal 1 mkr jämlikt Kungl. förordningen den 27 mars 1954 (nr 142) om taxering för inkomst av medel, som insatts å skogskonto. Ränta å insatta medel har utgått efter $5\frac{1}{4}\%$ fr. o. m. den 1 maj 1965; dessförinnan fr. o. m. den 6 november 1964 efter $4\frac{3}{4}\%$.

§ 7.

Investeringsfonder för konjunkturutjämning: Vid utgången av 1965 inestod i riksbanken medel insatta enligt gällande bestämmelser om investeringsfonder för konjunkturutjämning (Kungl. kungörelse 1955: 256, med senare ändringar) till ett sammanlagt belopp av ca 1 139 mkr, därav 1 128,5 mkr avsåg investering i rörelse och 10,5 mkr investering i skogsbruk.

§ 8.

Riksbankens officiella d i s k o n t o höjdes fr. o. m. den 9 april 1965 med $\frac{1}{2}$ procentenhet till $5\frac{1}{2}\%$.

§ 9.

Riksbankens avbetalningslånefond: Fonden uppgår till 125 mkr. Bestämmelser om utlåningen från fonden meddelas i § 7 bankoreglementet.

Till utgången av år 1964 skedde utlåningen från fonden främst till akademiker och andra studerande. Sedan det statliga studiestödet trätt i tillämpning vid årsskiftet 1964/65 (se nedan § 17) har nyutlåningen till studerande minskat högst betydligt. Däremot har utlåningen för andra ändamål visat en ökning.

Vid utgången av år 1965 uppgick antalet utestående avbetalningslån till 18 007 och det utlånade beloppet utgjorde sammanlagt 82 mkr. Å s. 41 lämnas en närmare uppgift om fördelningen av lånen mellan bankens olika kontor.

Räntan å lån som utlämnats från fonden utgör sedan den 1 maj 1965 6% för statliga garantilån (Kungl. kungörelse 1965: 86) samt sedan den 6 i samma månad för andra studielån $6\frac{1}{2}\%$ och för lån till annat ändamål 7% . Före nämnda tidpunkter var räntesatserna $\frac{1}{2}\%$ lägre.

Hittills har från fonden utlämnats nio lån till tjänstemän i banken för förvärv av bostadsrätt i bostadsrättsförening.

§ 10.

Statens bosättningslånefond: Från denna fond — till vilken riksdagen hittills som kapital anvisat investeringsanslag å sammanlagt 96 104 700 kronor, varav 81 mkr överlämnats till riksbanken — utgjorde utlåningen vid utgången av år

1965 ca 78 mkr och antalet lån uppgick då till 38 596. Lånens antal, som varje år under tiden 1947—1963 nedgått, har därefter ökat. Under år 1965 uppgår ökningen till 3 213 lån. Det utestående lånebeloppet har under året stigit med omkring 18 mkr.

Enligt Kungl. kungörelse den 14 maj 1965 (nr 165) har maximibeloppet för statliga bosättningslån fr. o. m. den 1 juli 1965 höjts från 4 000 till 5 000 kronor och från samma dag beviljas bosättningslån även till ogift fader. Medelbeloppet för utlämnade lån, vilket under budgetåret 1964/65 utgjorde omkring 3 500 kronor, har under andra halvåret 1965 ökat till ca 4 000 kronor.

Rörande fördelningen å de olika kontoren av lånen till antal och belopp hänvisas till de uppgifter, som intagits å s. 41.

För förvaltningen av bosättningslånen under budgetåret 1964/65 har riksbanken uppburit 212 298 kronor.

Från låneverksamhetens början den 1 januari 1938 och till utgången av år 1965 har utlämnats lån till ett belopp av sammanlagt omkring 431 mkr. Därav har ca 349 mkr återbetalats och ett belopp av sammanlagt omkring 3,8 mkr efterskänkts eller avskrivits.

För lån från fonden utgår ränta efter fast, under hela lånetiden oförändrad procentsats, utgörande den normalränta, som av Kungl. Maj:t fastställts för det budgetår då lånet beviljats. Beträffande lån, som utlämnas under innevarande budgetår, utgör räntefoten (normalräntan) $5\frac{3}{4}\%$; under budgetåret 1964/65 uppgick den till $5\frac{1}{4}\%$.

En ny broschyr i bosättningsfrågor har utgivits under året. Broschyren har redigerats av Svenska Slöjdföreningen.

§ 11.

Fonden för hantverks- och småindustrikredit; hotellgarantilån: Vid utgången av år 1965 kvarstod av riksbanken förvaltade lån från fonden för hantverks- och småindustrikredit till följande antal och belopp, nämligen

Kontor	Antal lån	Sammanlagd lånesumma kronor
Linköping	2	4 800: —
Uppsala	8	13 100: —
Vänernborg	1	2 000: —
	<hr/> 11	<hr/> 19 900: —

Några nya lån har icke beviljats efter utgången av juni 1960 (se Kungl. kungörelse 1960: 372).

Riksbankens kontor har fungerat som lokalorgan beträffande s. k. hotellgarantilån under den tid, d. v. s. till utgången av juni 1965, då beslutanderätten i fråga om beviljande av statlig lånegaranti varit förbehållen Kungl. Maj:t, och jämlikt riksbankens medgivande fullgör kontoren alltjämt samma uppgift sedan beslutanderätten i hithörande ärenden fr. o. m. den 1 juli 1965 överlätits på kommerskollegium.

§ 12.

Egnahems- m. fl. lån: Av de lån, som riksbanken per den 1 juli 1948 övertog från egnahemsorganen och hushållningssällskapen, kvarstod vid utgången av år 1965 ett antal av 26 115 med ett sammanlagt kapitalbelopp av 111,4 mkr, en nedgång under året med 3 703 lån och ett belopp av ca 11,1 mkr. Rörande lånens fördelning vid årsskiftet å de olika kontoren hänvisas till sammanställningar å s. 41 och 42.

För förvaltningen av lånen har riksbanken för budgetåret 1964/65 liksom tidigare uppburit ersättning efter 3 kronor 50 öre per lån med 104 363 kronor.

Av de av riksbanken förvaltade fondmedlen, som sammanhänger med ifrågasvarande låneverksamhet, har till statsverket under år 1965 av influtna amorteringar återlevererats 8 mkr. Beloppet fördelar sig med 5,5 mkr å egnahemslånefonden, 1,5 mkr å lånefonden för främjande av bostadsbyggande på landsbygden och 1 mkr å arbetarsmåbrukslånefonden.

§ 13.

Stödlån till jordbrukare: Vid utgången av år 1965 förvaltade riksbanken stödlån till jordbrukare, utgivna enligt Kungl. kungörelserna nr 369/1951 (StA), 766/1951 (StB), 764/1952 (StC), 723/1954 (StD), 593/1955 (StE), 650/1957 (StF) och 83/1960 (StG), till ett sammanlagt belopp av ca 13,4 mkr.

Under år 1965 inflöt till riksbanken i avbetalningar å stödlån till jordbrukare ett belopp av i runt tal 8 mkr.

Hittills har av riksbanken efterskänkts eller avskrivits stödlån med ett belopp av sammanlagt ca 1,2 mkr.

Rörande de utestående lånens fördelning å riksbankens kontor och å de olika lånetyperna hänvisas till sammanställning å s. 43.

Riksbanken har icke uppburit någon ersättning för förvaltningen av stödlånen.

§ 14.

Fonden för supplementär jordbrukskredit: Av de från denna fond beviljade lånen kvarstod vid utgången av år 1965 ett sammanlagt kapitalbelopp av omkring 0,2 mkr. Några nya lån från fonden har inte beviljats efter utgången av juni 1959.

Flertalet ännu ej slutbetalda lån från fonden är försedda med statlig garanti. För dessa utgör räntan sedan den 9 april 1965 6 $\frac{1}{4}$ %, dessförinnan sedan den 6 november 1964 5 $\frac{3}{4}$ %; för övriga lån från fonden gäller i allmänhet högre räntesatser.

Rörande lånens fördelning å de olika kontoren hänvisas till sammanställning å s. 41.

§ 15.

Värnpliktslånen: Jämlikt beslut av 1960 års riksdag förvaltar riksbanken värnpliktslån, utgivna från fonden för låneunderstöd resp. från värnpliktslånefon-

den. Lånen fördelade sig vid utgången av år 1965 å riksbankens olika kontor såsom framgår av sammanställning å s. 41.

År 1965 avskrevs under fonden för låneunderstöd ca 29 000 kronor och under värnpliktslånefonden ett belopp av ca 177 000 kronor. Till alldeles övervägande del hänförde sig avskrivningen under sistnämnda fond till den 25-procentiga avskrivning, som skall ske enligt Kungl. kungörelse den 2 juni 1961 (nr 384).

Någon ersättning utgår ej till riksbanken för här avsedda låneförvaltning.

§ 16.

Fiskredskapslån: Fr. o. m. den 1 juli 1962 har riksbanken att bevilja och förvalta lån från statens fiskredskapslånefond (s. k. fiskredskapslån) i enlighet med bestämmelserna i Kungl. kungörelse den 6 april 1962 (nr 100). Vid utgången av år 1965 utestod 14 lån från fonden å sammanlagt 53 116 kronor. Av lånen förvaltades fyra vid kontoret i Göteborg, fem vid kontoret i Malmö, tre vid kontoret i Härnösand och ett vid vardera av kontoren i Luleå och Vänersborg.

Räntan å dessa lån motsvarar normalräntan för det budgetår då lånet beviljats.

§ 17.

Studiemedel: Såsom omnämnts i berättelsen till föregående års bankoutskott (§ 21) medverkar riksbanken vid utbetalning av studiemedel enligt studiemedelsförordningen (SFS 401/1964) och den med stöd av sagda förordning utfärdade studiemedelskungörelsen (SFS 592/1964). Riksbanken ombesörjer sålunda utbetalning av studiemedel till studerande som så önskar, detta i likhet med postverket och andra penninginrättningar. Riksbankens huvudsakliga uppgift är emellertid att verkställa utbetalning till postverket och ifrågavarande andra penninginrättningar för att täcka av dem gjorda utlägg enligt studiemedelsbestämmelserna.

Studiemedel utbetalas från anslag å driftsbudgeten i vad avser bidrag och från studiemedelsfonden, som tillföres medel över kapitalbudgeten, i vad avser belopp som de studerande är pliktiga återbetala. För budgetåren 1964/65 och 1965/66 har anvisats å driftsbudgeten som förslagsanslag 36 resp. 110 mkr och å kapitalbudgeten som investeringsanslag tillhoppa (89 + 300 =) 389 mkr. Av dessa belopp har tagits i anspråk för studiebidrag omkring 31 mkr under budgetåret 1964/65 och omkring 57 mkr under innevarande budgetår och för återbetalningspliktiga studiemedel ca (83 + 141 =) 224 mkr.

Under år 1965 har utbetalning verkställts för 107 000 studiemedelsanvisningar, varav å 37 350 under första och 69 650 under andra halvåret.

Då riksbanken förklarade sig beredd att åtaga sig förenämnda förvaltningsuppgifter m. m. förutsattes, att ersättningsfrågan skulle upptagas till bedömande när arbetets omfattning kunde närmare överblickas. Eftersom riksbankens blivande uppgifter på förevarande område icke blivit slutligt bestämda, har det ansetts lämpligt att avvakta ytterligare någon tid innan ersättningsfrågan aktualiseras.

§ 18.

Sedelutgivningsrätten m. m.: Genom lag den 26 maj 1965 (nr 216) höjdes maximalbeloppet för sedelutgivningen från och med den 1 juli 1965 med 500 mkr till 9 700 mkr.

Under det gångna året var den utelöpande sedelmängden som vanligt störst å rapportdagen den 23 december och uppgick då till 9 037 mkr, en ökning i förhållande till motsvarande dag 1964 med 345 mkr. Det lägsta utelöpande sedelbeloppet under 1965 förelåg å rapportdagen den 23 mars och utgjorde då 7 370 mkr. Den högsta procentuella ökningen i förhållande till 1964 noterades den 15 april och uppgick till 10,7 %; den lägsta procentuella ökningen registrerades den 7 december och utgjorde 3,3 %.

§ 19.

Nya sedeltyper: Kungl. Maj:t har på framställning av fullmäktige den 23 april 1965 utfärdat kungörelse (nr 68) om nya sedlar på femtio kronor och tio kronor samt den 15 september 1965 kungörelse (nr 510) om nya sedlar på ett-hundra kronor.

I den allmänna rörelsen har sedlar av den nya typen å 50 och 10 kronor utlämnats fr. o. m. den 26 april och å 100 kronor fr. o. m. den 25 oktober 1965.

Tillsvidare kommer 100-kronorssedlar av den gamla typen, vilka inkommer till riksbanken, att ånyo utgivas parallellt med sedlar av den nya typen. De sedlar på 50 och 10 kronor av den gamla typen, som efter den 26 april 1965 influtit till riksbankens kassor, har ej åter utlämnats i den allmänna rörelsen.

§ 20.

Angående användningen av riksbankens vinst för år 1964 torde få hänvisas till bankoutskottets memorial nr 7 år 1965.

§ 21.

Riksbankens jubileumsfond: Berättelse över fondens verksamhet och förvaltning skall jämlikt § 12 i de för fonden gällande stadgarna av styrelsen varje år avgivas till riksdagen och dess revisorer senast den 1 april. (Se BoU:s utl. 1964: 44).

I fondens styrelse, vilken utsetts för tiden den 1 april 1965—den 31 mars 1968 och vari professor Torgny Segerstedt är ordförande, ingår riksbankschefen Per Åsbrink som ledamot med bankdirektören Arne Callans såsom suppleant.

Beträffande fondens ställning per den 31 december åren 1964 och 1965 hänvisas till härvid såsom bilaga II fogade utdrag ur riksbankens räkenskaper.

§ 22.

Riksbankens personal: På begäran av Riksbankstjänstemännens förening och Civiltjänstförbundet har under 1965 överläggningar ägt rum med

representanter för dessa personalorganisationer om s. k. B-listefrågor. Dessa överläggningar har lett bl. a. till uppflyttning av vissa tjänster, resp. av vissa tjänstemän personligen, till högre lönegrad. Viss ändring har också vidtagits i befordringsgången inom kammarskrivarkarriären och för bankens vaktpersonal. Rörande det närmare resultatet av överläggningarna och i anslutning därtill vidtagna åtgärder torde få hänvisas till fullmäktiges protokoll den 10 maj, den 3 och 17 juni 1965 samt till BoU:s utl. 1965: 47.

Sedan 1965 års riksdag vid höstsessionen beslutat om sådana bemyndiganden m. m. avseende riksdagens verk, som föranleds av att statstjänstemannalagen är gällande även för tjänstemän vid dessa verk, har delegerade haft förhandlingar med statstjänstemännens huvudorganisationer angående huvudavtal för riksdagens verks tjänstemannaområde, m. m. Dessa förhandlingar har nu slutförts.

Vid utgången av år 1965 uppgick riksbankens — frånsett sedeltryckeriet — lönegradsplacerade personal till 545. Därav utgjorde förordnandetjänstemännen 47, övrig s. k. bankpersonal 176, bankexpeditörer 54, biträdespersonal 189 samt vakt- och övrig personal 79. Vid utgången av 1964 uppgick antalet lönegradsplacerade tjänstemän till 526 (se § 25 i berättelsen till 1965 års bankoutskott).

Utöver den löneplansanställda personalen finnes vid riksbanken sedelräkningsbiträden och tillfälligt anställd personal. Av denna personal har under året i medeltal tjänstgjort ca 175 per dag. Dessutom finnes ett antal deltidsanställda städerskor och fastighetsarbetare.

§ 23.

Semesteranläggning: På framställning av riksbankspersonalens semesterförening har fullmäktige beviljat föreningen ett ränte- och amorteringsfritt lån på ca 120 000 kronor att användas för förvärv av en tomt omfattande 2 475 m² å Köarskärsfjäll i Sälen, Transtrands kommun, och för uppförande å denna tomt av ett fritidshus på ca 98 m² för riksbankens personal.

§ 24.

Lördagsstängning m. m.: Med tillämpning av de föreskrifter som Kungl. Maj:t meddelat för den övriga statsförvaltningen i kungörelse den 9 september 1965 (nr 511) har fullmäktige bestämt, att riksbankens samtliga kontor tillsvidare skall hållas stängda alla lördagar inte endast under sommarhalvåret utan också under vinterhalvåret. Även bankclearingen vid huvudkontoret och kontoret i Göteborg är tillsvidare inställd å lördagarna. Öppethållandet för allmänheten av riksbankens kontor å övriga vardagar har tillsvidare förlängts med en timme. Särskilda åtgärder har av riksbanken vidtagits för att tillgodose postverkets och vissa andra penninginrättningsars behov av sedlar å de lördagar, då dessa penninginrättningar håller öppet.

§ 25.

Nytt riksbankshus: Förberedelser pågår för utarbetande av förslag till en ny riksbanksbyggnad på tomten kvarteret Fyrmörsaren i Klara församling i Stockholm (jfr fullm. berättelse till 1965 års bankoutskott, § 27, och utskottets utlåtande 1965: 36).

Den i berättelsen omnämnda arkitekttävlingen har utlysts av riksbanken och Stockholms stad gemensamt, och kostnaderna för tävlingen kommer att delas dem emellan. Tävlingsstiden utlöper den 4 februari 1966.

§ 26.

Fastighetsförvaltningen: Inom *huvudkontorets* fastighet i Stockholm har en försliten hiss utbytt mot en ny för en kostnad av 137 200 kronor, ett nytt myntvalv har inretts för 8 000 kronor, varjämte underhållsarbeten — huvudsakligen målning — verkstälts för omkring 23 000 kronor. Bankkajen har reparerats och asfalterats för en kostnad av 8 100 kronor.

Vid *avdelningskontoren* har kostnaderna för fastighetsunderhåll under året uppgått till belopp, som framgår av nedanstående sammanställning. De kontor, där kostnaderna understiger 5 000 kronor, har ej medtagits. Ej heller har i sammanställningen medräknats kostnader för vissa smärre reparationsarbeten, som beslutats av vederbörande kontorsstyrelse.

Kontor	Kronor	Kostnaden avser huvudsakligen:
Göteborg	13 700:—	Reparation och målning av arkiv, vaktmästarebostad, televerkets apparatrum m. m. samt reparation av gårdsbeläggningen.
Gävle	7 000:—	Målning av trapphall samt i vaktmästarens bostad. Rivning av uthusbyggnad samt uppförande av ny sådan.
Härnösand	25 400:—	Omdragning av elektriska gruppledningarna samt reparations- och målningsarbeten i samband härmed. Inläggning av parkettgolv i direktörens tjänsterum samt utbyte av oljebrännare.
Karlstad	96 200:—	Reparation av fasader, banklokaler och bostäder m. m. på grund av skador vilka delvis uppkommit i samband med byggnadsarbeten på intilliggande tomt. Ändringar och reparationer av den elektriska installationen. Utbyte av en oljebrännare och två radiatorer m. m.
Linköping	10 000:—	Målning i källarvåning och trappuppgång; reparation och målning i köket till en hyreslägenhet samt av yttertaket.
Örebro	100 000:—	Reparation och målning av banklokaler, direktörens och vaktmästarens bostäder m. m.

Vid sedelförstörelingskontoret i Tumba har den sönderrostade skorstenen till förbränningsugnen ersatts med en ny för 15 000 kronor.

Direktörsvåningen i riksbankens kontorsfastighet i N y k ö p i n g har uthyrts till postverket i samband med att den nuvarande direktören vid kontoret avflyttat från lägenheten.

I U m e å inflyttade avdelningskontoret den 1 november 1965 i de lokaler, som upplåtits av HSB (se § 28 i berättelsen till 1965 års BoU).

Riksbankens kontorsfastighet i U p p s a l a har jämlikt medgivande av 1965 års riksdag (jfr BoU:s utl. 1965: 43) försålts till Svenska Frimurare orden tillhöriga Brödräforeningen Vidar och S:t Johanneslogen Stenbocken i Uppsala. Tillträde beräknas ske under första delen av år 1966. Riksbanken kommer därefter att förhyra de nu disponerade kontorslokalerna i fastigheten.

§ 27.

Sedeltryckeriet: Med Civilförvaltningens personalförbund har träffats överenskommelse om införande av premieackord (driftpremie) för den kollektivavtalsanställda arbetarpersonalen vid sedeltryckeriet. Sedan premieackordet provisoriskt prövats under en tid av 5 månader med början den 1 april 1965, blev det samma vid förhandlingar den 24 augusti 1965 fastställt att gälla till och med den 31 januari 1966 eller till samma tidpunkt då det nu gällande kollektivavtalet kommer att utlöpa.

Under år 1965 har sedeltryckningen gått planenligt. Helrotationsmaskinen har sålunda under året använts för tryckning av 50-kronors- och 100-kronors-sedlar av ny typ.

Tryckning av 5-kronorssedlar av ny typ har påbörjats, varvid annat tryckförfarande kommit till användning.

Bokföringsmässigt har den ändringen vidtagits beträffande kostnaden för sedelpapperet, att detta från och med den 1 januari 1965 betalas till Tumba bruk av sedeltryckeriet efter det à-pris som fullmäktige bestämt. Kostnaderna för sedeltryckeriet har därigenom under 1965 formellt kommit att ökas med kostnaden för det sedelpapper som bruket levererat till tryckeriet under året. (Jfr § 28 nedan samt fullm. prot. d. 1. 7. 1965.)

Under 1965 har några större investeringar icke skett. Kostnaderna för inköp av maskiner och inventarier avsedda för driften har under året uppgått till sammanlagt 132 000 kronor. Köpet av den i tidigare berättelser omnämnda paketeringsmaskinen, vilken icke motsvarat uppställda krav, har efter förhandlingar med den västtyske maskinleverantören återgått.

I fastigheten har installerats en värmeväxlare för 12 000 kronor, men i övrigt har endast smärre reparationer utförts.

Sedeltryckeriets personal uppgick vid utgången av december 1965 till 35 tjänstemän samt 36 manliga och 28 kvinnliga kollektivavtalsanställda arbetare. Härtill kommer städningpersonal och tillfälligt anställda nattvakter m. fl. samt

vid sedeltryckeriet tjänstgörande sedelräkningsbiträden, sammanlagt 16 personer. Hela personalstyrkan utgjorde sålunda 115.

Med anledning av riksdagens begäran om utredning angående förflyttning av sedeltryckeriet till Tumba har fullmäktige uppdragit åt verkställande direktören vid AB Tumba bruk Lennart Schotte, direktören vid sedeltryckeriet Sven Gideon och kamreraren vid bruket Wilhelm Petri att verkställa ifrågavarande utredning. Utredningsarbetet pågår.

§ 28.

Pappersbruket: Inom ramen för gällande kollektivavtal för arbetarpersonalen vid pappersbruket träffades den 1 februari 1965 överenskommelse om ändringar avseende andra avtalsåret.

Under det gångna året har tillverkningen av rullsedelpapper uppgått till ca 90,1 ton; motsvarande siffra föregående år var ca 89,5 ton. Under året har även tillverkats ca 28,7 ton arksedelpapper för 5-kronorssedlar av ny typ. Under år 1964 förekom tillverkning av ca 8,6 ton arksedelpapper för 1 000-kronorssedlar.

Rullsedelpapperspriset har under året varit oförändrat 15 kronor per kilogram (100-, 50- och 10-kronorssedlar), medan priset för arksedelpapper (ny 5-kronorssedel) utgjort 11 kronor per kilogram. Kostnaden för sedelpapperet har från och med den 1 januari 1965 debiterats sedeltryckeriet (se § 27 ovan).

Försäljningen från bruket av annat papper än sedelpapper har under året uppgått till ca 4,5 mkr mot ca 4,3 mkr under år 1964. En fortlöpande koncentration av civilpapperstillverkningen till ett mindre antal kvaliteter utgörande utpräglade huvudprodukter har kännetecknat verksamheten. Enligt överenskommelse har AB Tumba bruk åtagit sig försäljningen av pappersbrukets produktion av civilpapper.

Avseende årets investeringar i bruksdriften må nämnas följande av styrelsen för AB Tumba bruk beslutade och genomförda projekt: inköp av huggmaskin för lumpråvara (ca 45 000 kronor), automatisering av ångcentralen (ca 115 000 kronor), inköp av traktor med kärra och lastanordning (ca 35 000 kronor), inköp av kontorsmaskin, programmerad för fakturering och avlöningsuträkning (ca 54 000 kronor) samt inköp av begagnad påsmaskin, som ombyggt för tillverkning av sedelomslag (ca 4 000 kronor). Investeringarna är främst ägnade att möjliggöra rationalisering. Normala reparations- och moderniseringsarbeten har vidare genomförts i sedvanlig omfattning.

Vid utgången av år 1965 uppgick antalet kollektivavtalsanställda arbetare vid bruket till 76 (85), därav 26 (32) kvinnliga, vartill kommer städningpersonal. Siffrorna inom parentes anger motsvarande antal ett år tidigare. I övrigt var i bruksdriften engagerade 17 (16) tjänstemän och 6 (8) arbetsledare. Aktiebolagets verkställande direktör har fungerat som chef för pappersbruksdriften.

Beträffande AB Tumba bruk må nämnas, att vid 1965 års ordinarie bolags-

stämma samtliga styrelseledamöter omvalts med undantag för direktören Gunnar Ericsson, som avböjt återval. Till suppleant omvaldes bankdirektören Arne Callans.

§ 29.

För riktigheten av de å s. 34—40 lämnade sifferuppgifterna svarar bankkamrerarna Folke Öberg och Stig Franzén, vilka undertecknat resp. kontrasierat riksbankens bokslut.

§ 30.

Inspektioner m. m.: Inspektioner av avdelningskontoren har under år 1965 verkställts

av vice riksbankschefen Joge tillsammans med bankokommissarien Lemne vid kontoren i Karlstad och Mariestad;

av bankdirektören Ekengren vid kontoren i Göteborg, Malmö och Halmstad samt tillsammans med bankokommissarien Gustafsson vid kontoren i Luleå, Umeå, Västerås och Örebro;

av bankdirektören Laurén tillsammans med bankokommissarien Lemne vid kontoren i Falun, Kalmar, Karlskrona, Kristianstad, Uppsala och Vänersborg; samt

av bankokommissarierna Gustafsson och Wormbs gemensamt vid kontoret i Linköping och av Wormbs ensam vid kontoren i Gävle, Härnösand, Jönköping, Nyköping, Visby, Växjö och Östersund.

Föreskrivna inventeringar och undersökningar har ägt rum av huvudkontorets kassor och förvaringsrum ävensom av sedeltryckeriets och Tumba bruks kassor.

Revision genom därtill av chefen för revisionsavdelningen utsedda tjänstemän har under året verkställts vid samtliga avdelningskontor.

Berättelser från bankens samtliga avdelningskontor bilägges.

Stockholm den 5 januari 1966.

KRISTER WICKMAN

ERIK WÄRNBERG

PER ÅSBRINK

GUSTAF KOLLBERG

TORSTEN BENGTON

YNGVE HOLMBERG

BIRGER NILSSON

/ Karin Winberg

Valutastyrelsens berättelse

Till Herrar Fullmäktige i Sveriges Riksbank

Valutastyrelsen får härmed lämna följande berättelse för år 1965 angående sitt verksamhetsområde.

Förordnande gavs under året om fortsatt valutareglering intill den 1 juli 1966.

Betalningsförbindelserna med Rumänien och Sovjetunionen överfördes den 1 juli 1965 på multilateral basis. I samband härmed utmönstrades ur valutabestämmelserna de tidigare använda begreppen konvertibel och bilateral valuta samt konvertibelt och bilateralt konto liksom de föreskrifter om betalningsväg, som sammanhänge därmed. Betalningsutbytet i kronor mellan Sverige och utlandet avvecklas därefter över s. k. allmänna konton utom vad beträffar Östtyskland med vilket kvarstår tidigare gällande bilaterala betalningsarrangemang. Kontot under detta arrangemang har givits karaktären av specialkonto, som må gottskrivas och disponeras enligt särskilda anvisningar till valutabankerna.

Ändring i valutabestämmelserna eller i de för valutaregleringen gällande allmänna riktlinjerna har därutöver ej skett. Inom ramen i stort sett för tidigare etablerad praxis har emellertid — trots existerande väsentliga begränsningar av valutaregleringens verksamhetsområde — regleringens funktion som stöd för penningpolitiken varit i hög grad framträdande under året. Den under 1965 ytterligare skärpta kreditåtstramningen inom landet har förstärkt den redan tidigare starkt framträdande tendensen att genom upptagande av lån och krediter i utlandet söka undgå verkningarna av de interna kreditrestriktionerna. I tillämpningen har därför valutaregleringens förbud mot gäldsikladande i utlandet kommit att få en utpräglad restriktiv verkan. Samtidigt har valutamyndigheterna ställts inför betydande svårigheter i sitt ställningstagande till gjorda framställningar.

Eftersom de kommersiella krediterna i utrikeshandeln genom dels undantag i valutaförordningen för leverantörskrediter vid import dels av Sverige biträdda internationella överenskommelser i stort sett undandrar sig reglering, kan restriktionerna inom kreditsektorn i huvudsak inriktas endast på den finansiella upplåningen. Dessa restriktioner kompletteras genom bestämmelser i andra avseenden, exempelvis beträffande värdepappershandeln.

Under året har i fråga om den finansiella upplåningen tillståndsgivningen i stort sett följt tidigare tillämpade riktlinjer, vilka även inneburit att, i de fall medgivande till upplåning ansetts böra lämnas, tillstånden har förknippats med villkor syftande till att begränsa återverkningarna på likviditeten inom landet. En riktighet härvidlag har bl. a. varit att anpassa utnyttjandet — i de fall där

lånemedlen avsett finansiering av verksamhet i Sverige — till att ske i takt med fullgjorda produktionsprestationer. Det har härmed eftersträfvats att anknyta utlandsfinansieringen till det låntagande företagens egen kreditgivning och att sålunda undvika ianspråktagandet av sådan finansiering för produktionen.

Under året lämnade tillstånd till *finansiell upplåning utomlands* framgår av nedanstående sammanställning, som även återger motsvarande siffror för åren 1961—1964 (mkr).

	1961	1962	1963	1964	1965
Svenska redares lån	255	98	97	129	279
Svenska varvs lån	198	151	36	435	297
Övriga svenska exportindustriernas lån	18	18	0	13	83
Lån för finansiering av investeringar i utlandet		46	5	106	27
Utländska bolags lån till dotterbolag i Sverige	284	296	561	235	245
Övriga lån		6	3	33	70
Totalt	755	615	702	951	1 001

I posterna för varven, övrig exportindustri och »övriga» ingår de fem obligationslån om sammanlagt ca 370 mkr, som upptagits i utlandet under året. Beträffande redarelånen må nämnas att de till betydande belopp avser finansiering av fartygsförvärv utomlands. Vad beträffar utländska bolags lån till dotterbolag i Sverige följer skyldighet att lämna medgivande därtill av överenskommelse inom OECD rörande frihet för direkta investeringar.

I ytterligare ett par fall har tillstånd lämnats under året, men då det är ovisst om upplåning kommer till stånd är beloppen icke inräknade i ovanstående summa.

De lämnade tillstånden till *direkta investeringar i utlandet* uppgick under året till 538 mkr. Av beloppet avsågs 27 mkr, ingående i ovannämnda summa för finansiell upplåning, anskaffas genom upplåning i utlandet.

Tillstånd till *direkta investeringar i Sverige från utlandets sida* lämnades för 320 mkr, varav 245 mkr, ingående i redovisningen ovan för finansiell upplåning, avsågs tillhandahållas i form av lån från investerarnas sida.

I bifogade PM lämnas vissa ytterligare kommentarer rörande de direkta investeringarna.

Å valutastyrelsens vägnar:

Sven Joge

/L. Olofsson

Stockholm den 3 januari 1966

P M

Tillstånd till svenska direkta investeringar i utlandet lämnades under 1965 för 538 mkr. Beloppet understiger avsevärt motsvarande belopp för 1964, 747 mkr, men ligger högt i förhållande till tidigare årsbelopp (tab. 1). Som framgår av tabellen har under 1965 jämfört med 1964 en nedgång ägt rum beträffande samtliga ländergrupper med undantag för gruppen »övriga» länder. Störst under 1965 är beloppet för EEC- området med 205 mkr mot 127 mkr för EFTA, 136 mkr för u-länderna och 47 mkr för Nordamerika. Även totalt sett uppvisar EEC-området under den 11-årsperiod redovisningen omspannar den högsta siffran (1 164 mkr) men härvidlag är siffran för u-länderna endast obetydligt lägre (1 155 mkr). Inom u-länderna hänför sig huvudparten av beloppet såväl för 1965 som totalt till investeringar i Latinamerika. Av 1965 års siffra faller sålunda 93 mkr och av totalsiffran 690 mkr på sistnämnda område. Det är härvid att observera att i större omfattning än vad eljest är regel inkluderar beloppen för detta område fondemissioner (under 1965 till ungefär 30 % av årsbeloppet) genom disposition av vinstmedel och uppskrivning av tillgångar på grund av inflation samt av samma orsak företagna låneoperationer. Vad beträffar u-länderna i Afrika har — sedan vissa större investeringar slutförts — beloppen varit obetydliga under senare år (för 1965 1 à 2 mkr).

I tabell 2 redovisas under åren 1962—1965 lämnade investeringstillstånd med fördelning på verksamhetstyp (försäljningsföretag, övriga företag) och med särskilt angivande av under respektive år företagna nyetableringar. De i gruppen »övriga» sammanförda investeringarna, vilka inbegriper de kapitalkrävande produktionsföretagen, svarar beloppsmässigt för huvudparten av tillstånden. Antalsmässigt har försäljningsföretagen tidigare dominerat bland de svenska investeringarna utomlands. I samband med en utvidgning av investeringarna till nya branscher under senare år har emellertid de »övriga» företagens antal ökat relativt starkt. För åren 1958—1965 föreliggande uppgifter utvisar ett totalt antal nyetableringar av 1 481 st., varav 798 st. försäljningsföretag och 683 st. »övriga» företag.

Tillstånd till utländska direkta investeringar i Sverige har under 1965 lämnats för 320 mkr, vilket innebär en mindre nedgång i förhållande till 1964 års siffra

Anm. Ifrågavarande statistik avslutas årsvis medio december.

EFTA: Danmark, Norge, Portugal, Schweiz, Storbritannien, Österrike; fr. o. m. 1964 inkluderas i uppgifterna även Finland.

EEC: Belgien, Frankrike, Italien, Luxemburg, Nederländerna, Västtyskland.

Nordamerika: Canada, USA.

U-länder: enligt OECD:s förteckning.

Försäljningsföretag: företag vilkas ändamål enbart är försäljning av som regel svenska exportvaror utomlands respektive utländska i Sverige.

Övriga företag: företag av skiftande art; beloppsmässigt huvudsakligen utvinnings-, tillverknings- och sammansättningsföretag (produktionsföretag).

på 360 mkr (tab. 3). Minskning föreligger för investeringar såväl från EEC som Nordamerika, medan EFTA uppvisar en ökning.

Sammanlagt har under sexårsperioden fr. o. m. 1960, för vilken denna statistik föreligger, tillstånden till investering i Sverige uppgått till 2 056 mkr. Beloppet understiger därmed under motsvarande tid lämnade tillstånd till direkta investeringar i utlandet med knappt 700 mkr. Det kan emellertid vara av intresse att konstatera, att under samma tid investeringsutbytet, beräknat på basis av tillstånden, mellan å ena sidan Sverige och å andra sidan EFTA, EEC och Nordamerika lämnat ett överskott på drygt 200 mkr för investeringarna i Sverige. Det underliggande statistiska materialet är emellertid ej helt jämförbart, bl. a. emedan fondemissioner i de utländska bolagen i Sverige ej prövas av riksbanken. Detta indikerar en större övervikt för investeringarna i Sverige.

Av ovannämnda jämförelse mellan de under åren 1960—1965 lämnade tillstånden beträffande EFTA, EEC och Nordamerika framgår betydande olikheter i fördelningen mellan områdena vid de ingående respektive utgående investeringarna. Medan som mottagare av svenska investeringar EEC-området står främst med 47 % av de sammanlagda beloppen för de tre områdena följt av EFTA med 41 % och Nordamerika med 12 % svarar EFTA för 52 % av dessa områdets investeringar i Sverige med Nordamerika på andra plats med 37 % och EEC sist med 11 %.

Tabell 4 innehåller uppgifter för åren 1962—1965 om de utländska investeringarnas fördelning på verksamhetstyper och om nyetableringar under respektive år. Till följd främst av att investeringarna i oljebolagen normalt hänförs till kategorin försäljningsföretag är denna kategoris andel av investeringsbeloppen under senare år avsevärt högre än vid de svenska investeringarna i utlandet (jfr tab. 2). Antalet utländska nyetableringar i Sverige uppgår för 4-årsperioden ifråga till 444 st. mot 858 st. för de svenska etableringarna utomlands under samma tid.

Beträffande såväl de svenska investeringarna i utlandet som de utländska i Sverige synes gälla att de lämnade tillstånden i det närmaste helt utnyttjas om än delvis med avsevärda tidsförskjutningar. Vid bedömning av investeringarnas omfattning och utveckling bör observeras att under den tid här ifrågavarande statistik omfattar en liberal praxis tillämpats från de svenska valutamyndigheternas sida såväl beträffande ingående som utgående direkta investeringar. Endast rent undantagsvis har ansökningar om tillstånd avslagits.

Tabell 1. Tillstånd till direkta investeringar i utlandet 1955—1965

Mkr

År	EFTA	EEC	Nordamerika	U-länder ¹	Övriga	Totalt
1955	28,1	28,6	11,8	62,5	5,6	136,6
1956	14,7	29,7	20,1	63,5	7,4	135,4
1957	35,9	43,1	46,4	61,3	4,6	191,3
1958	18,7	40,1	18,4	88,1	5,5	170,8
1959	32,0	162,2 ²	62,7	91,8	7,9	356,6 ²
1960	44,5	65,1	9,0	149,8	19,9	288,3
1961	53,9	78,4	12,0	183,2	18,0	345,5
1962	133,5	154,6	51,9	42,9	47,2	430,1
1963	161,7	79,4	9,9	119,6	20,2	390,8
1964	227,3	278,1	80,0	156,8	4,7	746,9
1965	127,2	204,5	46,7	135,8	23,4	537,6
Summa	877,5	1 163,8	368,9	1 155,3	164,4	3 729,9 ³

¹ Siffrorna uppvisar till följd av viss omgruppering år 1960 av länderna smärre avvikelser i förhållande till i tidigare årsredogörelser angivna.

² Beloppet inkluderar extraordinärt stora reinvesteringar av vinstmedel, 117 mkr, företagna till följd av utländska skattebestämmelser.

³ Fr. o. m. år 1961 inkluderas i beloppen även upplåning i utlandet för investering därstädes.

Tabell 2. Tillstånd till direkta investeringar i utlandet 1962—1965
Verksamhetstyp och nyetableringar

Mkr

	1962		1963		1964		1965	
	Antal	Belopp	Antal	Belopp	Antal	Belopp	Antal	Belopp
<i>Totalt</i>		430,1		390,8		746,9		537,6
försäljningsföretag ..		72,0		64,1		72,0		79,8
övriga		358,1		326,7		674,9		457,8
därav nya under året	150	104,9	201	195,4	275	418,5	232	108,3
försäljningsföretag ..	69	7,9	109	13,5	126	13,8	116	14,5
övriga	81	97,0	92	181,9	149	404,7	116	93,8
<i>Härav:</i>								
<i>EFTA</i>		133,5		161,7		227,3		127,2
försäljningsföretag ..		13,4		22,3		31,3		37,4
övriga		120,1		139,4		196,0		89,8
därav nya under året	67	47,7	94	113,8	140	153,2	111	19,0
försäljningsföretag ..	34	3,0	60	5,5	75	9,2	62	7,6
övriga	33	44,7	34	108,3	65	144,0	49	11,4
<i>EEC</i>		154,6		79,4		278,1		204,5
försäljningsföretag ..		24,2		20,8		11,3		18,1
övriga		130,4		58,6		266,8		186,4
därav nya under året	34	42,4	43	29,4	74	147,3	56	31,3
försäljningsföretag ..	14	2,6	17	4,0	33	3,1	29	2,2
övriga	20	39,8	26	25,4	41	144,2	27	29,1
<i>Nordamerika</i>		51,9		9,9		80,0		46,7
försäljningsföretag ..		21,2		6,9		3,9		12,3
övriga		30,7		3,0		76,1		34,4
därav nya under året	11	1,8	9	3,7	9	60,7	16	5,6
försäljningsföretag ..	8	1,4	5	1,8	5	0,2	13	2,6
övriga	3	0,4	4	1,9	4	60,5	3	3,0
<i>U-länder</i>		42,9		119,6		156,8		135,8
försäljningsföretag ..		8,1		10,6		24,7		11,7
övriga		34,8		109,0		132,1		124,1
därav nya under året	23	12,6	43	47,5	48	53,8	43	35,3
försäljningsföretag ..	5	0,7	18	1,6	11	0,9	8	1,8
övriga	18	11,9	25	45,9	37	52,9	35	33,5

Tabell 3. Tillstånd till direkta investeringar i Sverige från utlandets
sida 1960—1965

Mkr

År	EFTA	EEC	Nordamerika	Övriga	Totalt
1960	91,2	9,9	33,0	0,2	134,3
1961	49,4	48,5	68,0	0,5	166,4
1962	247,1	46,9	27,1	0,8	321,9
1963	354,8	38,4	354,6	6,2	754,0
1964	138,0	53,5	155,5	12,9	359,9
1965	175,6	30,7	112,9	0,6	319,8
Summa	1 056,1	227,9	751,1	21,2	2 056,3

Tabell 4. Tillstånd till direkta investeringar i Sverige från utlandets
sida 1962—1965

Verksamhetstyp och nyetableringar

Mkr

	1962		1963		1964		1965	
	Antal	Belopp	Antal	Belopp	Antal	Belopp	Antal	Belopp
<i>Totalt</i>		321,9		754,0		359,9		319,8
försäljningsföretag ..		52,4		137,8		206,0		197,3
övriga		269,5		616,2		153,9		122,5
därav nya under året	91	197,9	125	54,0	126	90,4	102	40,9
försäljningsföretag ..	58	9,0	78	13,9	70	24,0	66	22,5
övriga	33	188,9	47	40,1	56	66,4	36	18,4
<i>Härav:</i>								
<i>EFTA</i>		247,1		354,8		138,0		175,6
försäljningsföretag ..		11,8		78,5		103,2		121,0
övriga		235,3		276,3		34,8		54,6
därav nya under året	49	186,1	57	27,9	75	27,0	50	8,2
försäljningsföretag ..	30	2,8	42	3,9	38	1,9	33	2,3
övriga	19	183,3	15	24,0	37	25,1	17	5,9
<i>EEC</i>		46,9		38,4		53,5		30,7
försäljningsföretag ..		27,1		10,8		10,9		16,6
övriga		19,8		27,6		42,6		14,1
därav nya under året	15	7,9	20	10,8	21	39,1	21	15,0
försäljningsföretag ..	12	3,5	11	1,5	13	1,1	14	11,1
övriga	3	4,4	9	9,3	8	38,0	7	3,9
<i>Nordamerika</i>		27,1		354,6		155,5		112,9
försäljningsföretag ..		13,3		47,8		79,4		59,1
övriga		13,8		306,8		76,1		53,8
därav nya under året	13	3,4	37	13,4	28	23,4	29	17,1
försäljningsföretag ..	9	2,6	19	8,0	17	20,5	18	8,5
övriga	4	0,8	18	5,4	11	2,9	11	8,6

Bilaga II

Riksbankens Jubileumsfond

Till fonden har under år 1965 influtit räntor till ett belopp av 17 434 707 kronor och 50 öre. Under året har utbetalats 17 000 kronor utgörande upplupna räntor i samband med obligationsköp. Utgifterna inklusive utbetalade anslag har uppgått till 283 716 kronor och 54 öre. Fondens överskott kom därigenom att uppgå till 17 133 990 kronor och 96 öre.

Under året upplupna men ej uppburna räntor har i övrigt icke bokförts.

Årets överskott har disponerats för obligationsköp.

Fondens ställning per den 31 december 1964 och 1965 framgår av följande utdrag ur räkenskaperna, som upptar de ursprungligen övertagna obligationerna till de bokföringsvärden, varmed de överfördes till fonden, och därefter tillkomna obligationer till de faktiska inköpsvärdena.

Balansräkning

per 31 december 1964 och 1965

<i>Tillgångar</i>	1964	1965
Statsobligationer	Kr 127 441 625:—	Kr 126 402 250:—
Hypoteksinrättningars obligationer .	» 139 816 500:—	» 141 716 500:—
Kommunobligationer	» 7 840 000:—	» 18 116 750:—
Industriobligationer	» 7 584 100:—	» 13 384 100:—
På räkning i riksbanken	» 26 195:96	» 122 972:96
Postgiro	» —	» 99 838:96
	Kr 282 708 420:96	Kr 299 842 411:92
<i>Skulder</i>		
Kapitalkonto	Kr 282 708 420:96	Kr 299 842 411:92

Vinst- och förlusträkning

Utgifter

	1964	1965
Utbetalda räntor	Kr 188 864: 58	Kr 17 000: —
Anslag, adm. kostnader m. m.	» —	» 283 716: 54
Ränteöverskott	» 16 297 862: 01	» 17 133 990: 96
	<hr/> Kr 16 486 726: 59	<hr/> Kr 17 434 707: 50

Inkomster

Influtna räntor	Kr 16 486 726: 59	Kr 17 434 707: 50
-----------------------	-------------------	-------------------

Stockholm den 5 januari 1966

KRISTER WICKMAN

ERIK WÄRNBERG

PER ÅSBRINK

GUSTAF KOLLBERG

TORSTEN BENGTON

YNGVE HOLMBERG

BIRGER NILSSON

/ Karin Winberg